

T. C.

Temsilciler Meclisi

TUTANAK DERGİSİ

Doksan dokuzuncu Birleşim

14 . 8 . 1961 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	513	2. — Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında 6805 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Bayındırlık Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/61)	514,546,548
2. — Yoklama	513	5. — Sorular ve cevaplar	514
3. — Başkanlığın Genel Kurula sunuşları	513	A — Sözlü sorular ve cevapları	514
1. — Üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/142)	513,514	1. — Temsilciler Meclisi Üyesi Dündar Soyer'in, Gelir ve Kurumlar vergileri kanunlarında yapılması düşünülen değişiklikler hakkında Maliye Bakanından sözlü sorusu (6/45)	514
2. — Temsilciler Meclisi Üyesi Nüvit Yetkin'in, Güney - Doğu'da kurulması mukarrer bölge teknik okulunun kurulacağı yerin tesbitinde Millî Eğitim Bakanlığının yaptığı tasarrufun haklı sebeplere ve okulun kuruluş gayesine uygun olup olmadığı hakkında Temsilciler Meclisi İhtüzüğünün 56 ncı maddesine müsteniden Meclisçe inceleme ve araştırma yapılmasına ve bu maksatla beş kişilik İnceleme ve Araştırma Komisyonu kurulmasına karar alınmasına dair önergesi (9/1)	534,535	2. — Temsilciler Meclisi Üyesi Hüseyin Ulusoy'un, faaliyetlerini tatil eden hususi sektöre ait fabrika mevcud olup olmadığına dair sorusuna Sanayi Bakanı İhsan Soyak'ın sözlü cevabı (6/52)	514,515
4. — Görüşülen işler	514	3. — Temsilciler Meclisi Üyesi Rifat Çini'nin, Kütahya'da kurulmakta olan Azot Sanayii Türk Anonim Şirketinin bir İktisadi Devlet Teşekkülü haline getirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusu-	
1. — 222 sayılı İlköğretim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/182)	514,543,545		

na Sanayi Bakanı İhsan Soyak'ın sözlü cevabı (6/60) 515:518

4. — Temsilciler Meclisi Üyesi Abdullah İpşiroğlu'nun, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının bazı şirketler ve bir firma üzerinde bulunan alacağının tahsil edilmesi için ne gibi tedbirler alındığına dair sorusuna Ticaret Bakanı Mehmet Baydur'un sözlü cevabı (6/61) 518:520

5. — Temsilciler Meclisi Üyesi Coşkun Kırca'nın, Amerika Birleşik Devletleri adına kendilerine memleketimizde ihale edilmiş yapı, tesis, onarım ve bakım işlerinde çalışan yerli ve yabancı firmaların hukuki statüsüne ve bu firmalarda çalışan Türk işçilerinin haklarına dair sorusuna Çalışma Bakanı Cahit Talas ve Dışişleri Bakanı Selim Sarper'in sözlü cevapları (6/62) 520:523

6. — Temsilciler Meclisi Üyesi İlhan Esen'in, basına şehirlerarası telefon konuşmalarında gündüzleri de tercih hakkının tanınmasının ve basın konuşmalarında 6 dakikalık âzami müddet tahdidinin kaldırılmasının düşünüldüğüne dair sorusuna Ulaştırma Bakanı Orhan Mersinli'nin sözlü cevabı (6/63) 523:525

7. — Temsilciler Meclisi Üyesi Fehmi Alpaslan'ın, Toprak Mahsulleri Ofisinin ucuz buğday satışında hangi ölçülere göre hareket edildiğine ve Artvin'in Ardanuç ilçesinin buğday ihtiyacına dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/64) 525

8. — Temsilciler Meclisi Üyesi Fehmi Alpaslan'ın, Ankara Belediyesinin borçlarına ve bu borçların ödenmesi için bir tedbir düşünüldüğüne dair sorusuna İçişleri Bakanı Nâsır Zeytinoglu'nun sözlü cevabı (6/65) 525:526

9. — Temsilciler Meclisi Üyesi Hızır Cengiz'in, Buldan ilçesinin başka mahalle nakledilen pazar yerinin eski yerine iadesi için yapılan müracaatların cevaplandırılmaması sebebine dair sorusuna İçişleri Bakanı Nâsır Zeytinoglu'nun sözlü cevabı (6/66) 526:527

10. — Temsilciler Meclisi Üyesi Hızır Cengiz'in, Gaziantep ve Denizlideki Sümerbank iplik fabrikalarının verimine ve Gelir Vergisi miktarlarına dair sorusuna Sanayi Bakanı İhsan Soyak'ın sözlü cevabı (6/67) 527:528

11. — Temsilciler Meclisi Üyesi Nüvit Yetkin'in, Güney - Doğu bölgesinde kurulacak Teknik okulun yerinin tesbit edilmediğine dair, sorusuna Millî Eğitim Bakanı Ahmet Tahtakılıç'ın sözlü cevabı (6/68) 528:534

12. — Temsilciler Meclisi Üyesi Halil Akyavaş'ın, Öğretmen Okulları Umum Müdür Muavininin ne için Öğretmen Okuluna nakledildiğine dair sorusuna Millî Eğitim Bakanı Ahmet Tahtakılıç'ın sözlü cevabı (6/69) 535:540

13. — Temsilciler Meclisi Üyesi Halil Akyavaş'ın, ortaokul ve liselerde vazifeli yüksek okul ve fakülte mezunlarının da askerlik hizmetlerinin aynı okullarda öğretmen olarak yaptırılmasının düşünüldüğüne dair sorusuna Millî Savunma Bakanı Vekili Fahri Özdilek'in sözlü cevabı (6/70) 540

14. — Temsilciler Meclisi Üyesi Rifat Çini'nin, Anıt - Kabir ile ilgili bakım işlerine dair, sorusuna Millî Eğitim Bakanı Ahmet Tahtakılıç'ın sözlü cevabı (6/71) 540:542

B : 99 14.8.1961 O : 1

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Yeter sayı bulunmadığından 14 Ağustos 1961 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan
Başkanvekili
İbrahim Senil

Kâtip
Oktay Ekşi

Kâtip
Rifat Çini

Sorular

Sözlü soru

1. — Temsilciler Meclisi Üyesi Selâmi Savaşın, şehir ve kasabaların ekmeçlik buğdayını ve remiyen Toprak Mahsulleri Ofisinin stok duru-

munu niçin ayarlamadığına ve vaktinde tedbir almayan idareciler hakkında bir muamele yapıp yapılmıyacağına dair sözlü soru önergesi Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir. (6/81)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,10

BAŞKAN — Başkanvekili Lûtfi Akadlı

KÂTIPLER : Oktay Ekşi, Alev Coşkun

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

2. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapacağız.
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Görüşmeler için yeter sayı vardır. Başkanlığın sunuçları okunacaktır.

3. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi. (3/142)

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın üyelerin hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri Başkanlık Divanının 14 Ağustos 1961 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Temsilciler Meclisi Başkan V.
Lûtfi Akadlı

Şevket Adalan, 1 ay, hastalığına binaen, 10 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

Nureddin Ardıçoğlu, 10 gün, hastalığına binaen, 10 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

Ratip Tahir Burak, 10 gün, hastalığına binaen, 11 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

Kenan Esengin, 10 gün, hastalığına binaen, 10 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

Fehim Fırat, 25 gün, mazeretine binaen, 5 Eylül 1961 tarihinden itibaren

Ahmet Sırrı Hocaoğlu, 15 gün, hastalığına binaen, 9 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

İhsan Kabadayı, 10 gün, hastalığına binaen, 10 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

İhsan Ögat, 15 gün, hastalığına binaen, 8 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

Şinasi Özdenoğlu, 15 gün, hastalığına binaen, 10 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

Avni Yurdabayrak, 20 gün, hastalığına binaen, 10 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Teker teker okutup yüksek oylarınıza sunacağım.

Şevket Adalan, 1 ay, hastalığına binaen, 10 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Nureddin Ardıçoğlu, 10 gün, hastalığına binaen, 10 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Ratip Tahir Burak, 10 gün, hastalığına binaen, 11 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kenan Esengin, 10 gün, hastalığına binaen, 10 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Fehim Fırat, 25 gün, mazeretine binaen, 5

Eylül 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Ahmet Sırrı Hocoğlu, 15 gün, hastalığına binaen, 9 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İhsan Kabadayı, 10 gün, hastalığına binaen, 10 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İhsan Ögat, 15 gün, hastalığına binaen, 8 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şinasi Özdenoğlu, 15 gün, hastalığına binaen, 10 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Avni Yurdabayrak, 20 gün, hastalığına binaen, 10 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

BAŞKAN — Gündemin 1 nci maddesine geçiyorum.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

Geçen Birleşimde oya konup da yeter sayı olmadığından tekrar oya konacak olan tasarılar :

1. — 222 sayılı *İlköğretim ve Eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı (1/182)*

BAŞKAN — Tasarıyı açık oyunuzda sunuyorum.

2. — *Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü*

binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında 6805 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı (2/61)

BAŞKAN — Tasarıyı açık oyunuzda sunuyorum.

Kutular dolaştırılacaktır. Lütfen oylarınızı kullanmanızı rica ederim.

(1 ve 2 Nolu tasarılar ait oylar toplandı.)

5. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLARI

1. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Dündar Soy-er'in, Gelir ve Kurumlar vergileri kanunlarında yapılması düşünülen değişiklikler hakkında Maliye Bakanından sözlü sorusu (6/45)*

BAŞKAN — Soru sahibi burada mı? Yok... İkinci defa soru sahibi bulunmadığı için, soru yazılı soruya inkilâbetmiştir.

İkinci soruya geçiyoruz.

2. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Hüseyin Ulusoy'un, faaliyetlerini tatil elen hususi sektöre ait fabrika mevcud olup olmadığına dair sorusuna Sanayi Bakanı İhsan Soyak'ın sözlü cevabı (6/52)*

BAŞKAN — Soru sahibi, burada. Sanayi Bakanı, burada. Soruyu okutuyorum.

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına
Ankara

Aşağıdaki sorunun Sanayi Bakanı tarafından (Sözlü) olarak cevaplandırılmasına yüksek delâletlerinizi saygı ile rica ederim.

Temsilciler Meclisi Üyesi
Hüseyin Ulusoy

1. Çalışmakta iken, muhtelif sebeplerle faaliyetlerini tatil etmiş hususi sektöre ait kaç fabrika vardır?

2. Âtıl kalan bu millî sermayenin harekete getirilmesi için ne gibi tedbirler düşünülmektedir?

BAŞKAN — Söz Sanayi Bakanınıdır.

SANAYİ BAKANI İHSAN SOYAK — Muhterem arkadaşlar; Sayın Hüseyin Ulusoy arkadaşımızın sorularını aşağıdaki şekilde cevaplandırıyorum.

Birinci soru; çalışmakta iken, muhtelif sebeplerle faaliyetlerini tatil etmiş hususi sektöre ait kaç fabrika vardır?

Kısaca arz edeyim! 1958 yılında 35, 1959 da 61, 1960 ta 23 ve 1961 yılında da iki adettir. Yüksek malûmları olduğu üzere bunlar 10 kişi çalışan iş yerleridir, küçük fabrikalardır. Bunun dışında 10 kişiden az çalışan iş yerlerini nazarı itibara alırsak, bunlar da bir iki kişilik iş yerleridir. Bu da şöylece ifade edilebilir. 1958 yılında 110, 1959 da 141, 1960 ta 170, 1961 yılında da 16 dır. Ceman 437 iş yeri olmaktadır. Tabiatıyla bunlar kapanan yerlerdir. Buna mukabil küçük iş yerleri de açılmıştır.

İkinci soru; âtıl kalan bu millî sermayenin harekete getirilmesi için ne gibi tedbirler düşünülmektedir?

Yine yüksek malûmunuz olduğu üzere, bu mevzuu üzerinde çalışılmaktadır. İşin başında fon tesisi meselesi gelmektedir. Fon, yüksek tasviplerinize iktiran etmiş ve 50 milyon bir fon, İşçi Sigortalarından alınarak tahsis edilmiştir. Bu, ikmal edilmek üzeredir, yakında işler hale gelecektir.

Bunun dışında, evvcelce de arz edildiği gibi, uzun ve kısa vâdeli muhtelif fonlar Sanayi Kalkınma Bankası vasıtası ile işletilmektedir.

İkinci iş yerlerinin ihraç ile ilgili kısımları, ihraç teşvik için tedabir almak ve kolay-

laştırmak için de bu mevzu üzerinde çok yakından durulmaktadır.

Üçüncüsü; hareketi korumak ve sanayii kolaylaştırmak için vergi mevzuları gelir ki, yüksek malûmunuz olduğu üzere bir komisyon vergi mevzuları üzerinde de çalışılmaktadır, yakında bu mevzu üzerinde Maliye Vekili arkadaşımızın izahat vereceklerdir.

Sorunun ihtiva ettiği kısımlar bunlardan ibaret olup mâruzatım da bundan ibarettir.

BAŞKAN — Soru sahibi konuşacak mı?
HÜSEYİN ULUSOY — Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

BAŞKAN — Üçüncü soru.

3. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Rifat Çini'nin, Kütahya'da kurulmakta olan Azot Sanayii Türk Anonim Şirketinin bir İktisadi Devlet Teşekkülü haline getirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna Sanayi Bakanı İhsan Soyak'ın sözlü cevabı (6/60)*

BAŞKAN — Soru sahibi, burada. Sanayi Bakanı, burada. Soruyu okutuyorum :

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

Aşağıda arz ettiğim hususların Sayın Sanayi Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygılarımla arz ederim.

Temsilciler Meclisi Üyesi
Rifat Çini

Sualler

1. — Kütahya'da kurulmakta olan ve tesisleri ikmal edilmek üzere bulunan Azot Sanayii T. A. Ş. nin, bilhassa malî durumunun takviyesi bakımından, bir İktisadi Devlet Teşekkülü haline ifrağı hususunda ne düşünülmektedir?

Bu intikalde fayda mütalâa olunuyor ise, ne zaman tahakkuk ettirilecektir?

Bir taraftan memleket topraklarının fakirliği ve her sene rekolte ile birlikte topraktan uzaklaştırılan besin maddelerinin toprağa verilememesi, diğer taraftan nüfusumuzun her sene artış kaydetmesine rağmen, zirai istihsalimizin aynı nisbette fazlalaşmaması ve hattâ düşmesi muvacehesinde, topraklarımızın rasyonel bir şekilde suni gübre ile beslenmesi için memleketimizin suni gübre siyasetinin (İstihsal ve ithal) bir elden idaresi düşünülmekte midir?

BAŞKAN — Sanayi Bakanı.

SANAYİ BAKANI İHSAN SOYAK — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Rifat Çini arkadaşımın sorusunu üç kısma ayırmak mümkündür.

«Birincisi; Azot Sanayii T. A. Şirketi devletleştirilecek midir?» Bu mevzu üzerinde gerek Başbakanlık Yüksek Murakabe Heyeti, gerekse 154 sayılı Kanunun 17 nci maddesi icabı kurulan ecnebi ihtisas sahibi heyetlerle Türk heyetlerinin bu mevzudaki düşünceleri ve gerekse Bakanlığımızın bu husustaki mütalâası tamamen müsbettir. Azot Sanayii bir Devlet Teşekkülü haline getirilmelidir. Bunun birçok sebepleri vardır. Birçok memleketlerde olduğu gibi Azot Sanayii Devletten yardım isteyen bir sanayidir. Birçok devletlerde bu sanayi sübvansiyone edilmektedir. Gerek Sanayi Bakanlığının, gerekse kurulmuş olan heyetlerin ve Murakabe Heyetinin görüşleri aynı istikamette toplandığı için bunun Devlet teşekkülü haline getirilmesi bir kanun meselesi olmaktadır. Bu kanun da 3460 sayılı Kanunun ışığı altında hazırlanmıştır. Fakat, Yüksek Meclise sevk edileceği sırada, 154 sayılı Kanunun 17 nci maddesi icabı olarak kurulmuş bulunan heyetlerin tetkikına arz edilmesi lâzımgeldiğinden raporlar oraya verilmiştir. Eğer imkân hâsıl olur, ruznameye alınırsa belki bu devrede kanunlaşır; olmadı takdirde seçimlerden sonraki devrede her halde kanunlaşması yoluna gidilecektir.

Devletleştirme meselesini bu suretle arz etmiş oluyorum.

Soru sahibi muhterem arkadaşım, gübre sanayiinin ehemmiyeti üzerinde durmaktadır. Tabiiyle çok haklıdır. Başka memleketlerde hektar başına - belki hududu biraz tecavüz ediyorum - Fransa'da 300 kilogram, İtalya'da 190 Kg., Yunanistan'da 190 Kg., İspanya'da 145 Kg. gübre kullanılırken, bizde bu miktar ancak 5 kilogramdır. Şu halde gübre sanayiinin üzerinde ehemmiyetle durulması lâzımdır. ve durulacaktır. Yapılan nazari hesaplara göre, 1962 yılında gerek azotlu gübre, gerekse fosforlu gübre olarak aşağı-yukarı 450 bin tona ihtiyaç vardır. 1970 de ise bir milyonu tecavüz edecek bir gübreye ihtiyaç vardır. Bütün rakamlar ve görüşmeler gübrenin ehemmiyetini bir defa daha ortaya koymaktadır. Ben de bu görüşlerine iştirak ediyorum.

Üçüncüsü, «Bu gübrenin heyeti umumiyesi, yani ithal ve imalâtı, bir elde toplanmalıdır» diyorlar.

Sanayi Bakanlığı kanaati olarak arz ettim, bunların fiyat ve tevziinin ayarlanması bakımından ithalât ve imalâtının aynı şekilde birleştirilmesi çok faydalı ve istifadeli olacaktır. Yeni kanun tanzim edilirken bu hususlar nazarı itibara alınacaktır.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Soru sahibi konuşacak mı efendim?

RİFAT ÇİNİ — Azot Sanayii T. A. Ş. esas itibariyle, memleketimizin suni gübre ihtiyacını karşılamak ve ayrıca yurt savunması için lüzumlu patlayıcı maddelerin ham maddesi olan nitrik asiti imal ve ana kimya sanayiinin nüvesini teşkil etmek gayesiyle, 1954 yılında Türk Ticaret Kanununa tâbi bir sermaye şirketi olarak teessüs etmiştir.

Şirketin bugünkü nominal sermayesi 120 milyon T.L. olup bunun 108 milyon T.L.lık kısmı tamamen ödenmiştir. Şirket hissedarları, bilindiği gibi,

Ziraat Bankası,

Etibank,

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu,

Sümerbank,

T. Şeker Fabrikaları A. O.,

Zirai Donatım Kurumu.

Gibi halihazır malî durumları müşkül bir vaziyet arz eden İktisadi Devlet Teşekkülleri- dir. İstihbar ettiğime göre, hissedarlardan Etibank, taahhüdü ettiği 31,5 milyon T.L. sermaye iştirakinden, 12 milyon T.L. sını henüz ödeyememiştir.

Buna mukabil, Azot Sanayii T. A. Ş. nin Kütahya ve Ulukışla'da kurmakta olduğu tesisler (iç kredi faizleri hariç) 524 milyon T.L. ya mal olmaktadır. Montajı ikmal safhasında bulunan ve tecrübe çalışmalarına geçmiş olan bu tesislerin, sonbaharda esas işletmeye alınmaları halinde tesis bedeli 1961 senesi sonuna kadar iç kredi faizleri de nazarı itibara alındığı takdirde 548,5 milyon T. L. ya bâliğ olacaktır.

Sermaye kifayetsizliği dolayısıyla, yatırımlar - iç ve dış - yabancı kaynaklardan finanse edilmek mecburiyetinde kalmaktadır. Bu hal ise; tediye imkânları bakımından şirketi zaman

zaman müşkül durumda bıraktığı gibi, bilhassa mali bünye üzerine gayet ağır faiz yükleri tahmil etmekte olduğu için, tesislerin işletmeye alınmasını mütaakıp, maliyetler üzerinde çok menfi tesirler icra edecektir.

Halbuki, memleket zirtatinin ve zirai mahsullerle ilgili sanayi gelişmesinde büyük rolü olan suni gübre kullanılmasının teşviki için, azotlu gübrenin mümkün olabilen en düşük fiyatla çiftçiye intikali zaruri bulunmaktadır.

Nitekim, İngiltere, Almanya, Yunanistan, İspanya ve kısmen İtalya gibi birçok memleketler bu sebepten dolayı suni gübre satışlarını Devletçe sübvansiyone etmektedirler. Meselâ İngiltere'de bu sübvansiyon nisbeti % 49 - 50 ye kadar yükselmektedir.

Şirketin sermaye durumunu kifayetli bir seviyede tutabilmek için, Devlet sektörüne dâhil olan ve esasen mali imkânlar bakımından mahdut bulunan şirket ortaklarının, sermayenin artırılması hususunda taahhüde girmeleri beklenemez. Nitekim Etibank, nominal sermaye içindeki iştirakini, önceden taahhüdetmiş olmasına rağmen henüz tamamen ödiyememiştir.

Bu durum muvacehesinde, Azot Sanayii T. A. Ş. nin 3460 sayılı Kanununun tamamen şümulüne giren bir İktisadi Devlet Teşekkülü haline ifrağı fevkalâde lüzumlu mütalâa etmekteyim. Bu şekilde :

1. Devlet sektörüne dâhil bulunan şirket kurucularından temini mümkün görülemiyen yatırım ve işletme sermayesi ihtiyacını faizsiz olarak karşılanması imkânları sağlanmış olacak,

2. Şirkete müstakil bir hüviyet vermek suretiyle, memleketimizin yegâne büyük Kimya Endüstrisinin nüvesini teşkil eden Azot Sanayinin ve buna müteferri sanayi kollarının inkişafına imkân verilebilecektir.

Esasen, İktisadi Devlet Teşekküllerinin reorganizasyonu ile ilgili olarak, 154 sayılı Kanunun 17 nci maddesine göre, bir ihtisas komitesi tarafından hazırlanmış olan rapor ile yine aynı kanuna istinaden teşekkül etmiş bulunan Devlet Sanayi Grubu raporunda bu keyfiyete temas edilmekte ve şirketin müstakil ve İktisadi Devlet Teşekkülü haline getirilmesi muvafık mütalâa edilmektedir.

İstihbar ettiğime göre, bu mevzu ile alakalı olarak memleketimize gelmiş ve tetkiklerini

tamamlayarak raporlarını tevdi etmiş bulunan Amerikalı uzmanlar heyetinden mezkûr şirkete tefrik edilen uzmanın raporunda da bu görüş benimsenmekte ve şirketin bir İktisadi Devlet Teşekkülü haline ifrağı tavsiye olunmaktadır.

Öğrendiğime göre, Azot Sanayii yetkilileri, Yüksek Murakabe Heyeti, Sanayi Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı ilgilileri ile temas etmek suretiyle bir kanun tasarısı hazırlanmış bulunmaktadır. Bu tasarının Bakanlık tarafından biran evvel Meclise getirilerek kanunlaştırılmasının, temini bu kadar para ve emek sarf edilerek vücuda getirilen bu sanayiinin istikbali için ve mamul maliyetler bakımından zaruri olduğu aşikârdır.

Yüzyıllardan beri işlenen ve mahsul veren topraklarımızın nebat besleyici unsurlar bakımından çok fakir düştüğü malûmdur. Her sene rekolte ile birlikte topraktan uzaklaştırılan besin maddelerinin gübre olarak yeniden toprağa verilememesi muvacehesinde esasen fakirleşmiş bulunan topraklarımızın, yılda % 2,5 gibi bir nisbette artan nüfusumuzun gıda maddesine olan ihtiyacını karşılayamaz duruma düşeceği ve hattâ düştüğü bir hakikattir.

Zirai istikbalimizin, artan nüfusumuza paralel olarak bir tezayüt kaydedebilmesi için, topraklarımızın ihtiyacı olan suni gübre miktarları Tarım Bakanlığı yetkililerinin bu konu ile ilgili muhtelif etüt ve araştırmaları neticesinde tesbit edilmiş bulunmaktadır. Bu etütlere göre, memleketimizin 1961 yılı azotlu gübre ihtiyacı 175 000 ton ve 1965 yılı ihtiyacı 350 000 ton olup, bu miktar 1970 senesinde 650 000 tona baliğ olacaktır.

Bu ihtiyacın rasyonel bir şekilde karşılanabilmesi ve Türkiye'nin zirai kalkınma yolunda kesin bir hamle yapabilmesi için, memleketimizde vazih ve şümüllü bir suni gübre siyasetinin tesisi zaruridir.

Hükümet tarafından muhakkak surette desteklenmesi icabeden bu siyasetin, gerek fiyat ve sübvansiyon, gerekse muhtelif fabrikaların istihsal gücü ve mamullerin müstehlike intikali, ve nihayet karşılanamayan miktarların ithal kanalıyla temini suretiyle ihtiyacın giderilmesi yolunda müsmir neticeler verebilmesi, problemin bir elden idaresi ile mümkün görülebilir.

İthalâtın, suni gübreyi imal eden teşekküle yaptırılması suretiyle, icabunda SEKA nın yaz-

diğer gibi paçal fiyatlar tanzim edilmesi ve bu şekilde suni gübrelerin daha müsait fiyatlarla müstehlike intikali de bu şekilde temin edilmiş olabilecektir.

Toprakların muhtelif cins suni gübreye ihtiyacı bulunması ve bunlardan bir kısmının ithal suretiyle temini zaruri olduğu cihetle, gerek dahili imalâtçılar ve gerekse ithalâtçılar arasında halihazır statüde müessir bir koordinasyonun sağlanamaması muhtemeldir. Bu itibarla, uzun vâdeli olarak tesis edilecek ve Hükümet tarafından desteklenecek bir suni gübre siyasetinin esaslarının bu günden hazırlanması ve Azot Sanayiinin yarım milyarlık yatırım ile bugün artık memleket çapında bir sanayici hüviyeti iktisabetmiş olması dolayısıyla, dahili imalât ve ihlalâtın mezci ve toprakların ihtiyaca göre beslenmesini temin için suni gübre politikası tatbikatının bu teşekküle verilmesi en uygun hal çaresi olacaktır. Gerek teknik ve gerekse idari ve ticari bakımlardan kuvvetli bir teşkilâta sahibolacak Azot Sanayi Şirketi'nin, yurdun suni gübre ihtiyacının karşılanmasında düzenleyici ve kifayetli bir unsur olarak vazife görmesi bilhassa lüzumlu bulunmaktadır.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır. Gündemin 4 nü sorusuna geçiyorum.

4. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Abdullah İpşiroğlu'nun, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının bâzı şirketler ve bir firma üzerinde bulunan alacağının tahsil edilmesi için ne gibi tedbirler alındığına dair sorusuna Ticaret Bakanı Mehmet Baydur'un sözlü cevabı (6/61)*

BAŞKAN — Soru sahibi buradalar mı? (Burada sesleri) Ticaret Bakanı da buradalar Soruyu okutuyorum.

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

T. C. Ziraat Bankasının Kromit Madencilik Limited Şirketi, İstanbul Demir - Çelik Anonim Şirketi ve Alka Oğuz Akal firması üzerinde bulunan 75 - 80 milyon lira civarındaki alacağının tahsil edilmesi için ne gibi tedbirler alındığını Ticaret Vekili tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına tavassut buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

Temsilciler Meclisi Üyesi
Abdullah İpşiroğlu

BAŞKAN — Açık oya sunulan tasarılar hakkında oyunu kullanmıyan var mı? Yok.

Oy toplama muamelesi bitmiştir.

Söz Ticaret Bakanımıdır.

TİCARET BAKANI MEHMET BAYDUR

— Aziz arkadaşların; geçmiş devrin yüz kızartıcı muamelelerinden birisi Ziraat Bankası ile Kromit Şirketi arasındaki mesele, hepimizin bildiği gibi, Yüksek Soruşturma Kurulunda soruşturma mevzuu yapılmaktadır. Ziraat Bankasının bu işte şimdiye kadar fiilen yapmış olduğu masraf 75 milyon liraya baliğ olmaktadır. Soru sahibinin de ifade ettiği veçhile; ilâve olarak bir yabancı firmadan mubayaa edilen bir demir cevheri işletme tesisine ait garanti mektubu da tediye edildiği takdirde, takriben 90 milyon lira munzam tediye yapılması icabedecektir. Böylece diğer masraflarla birlikte tekml masraflar takriben 90 milyon liraya baliğ olmaktadır. Ziraat Bankasının, İnkılâbı mütaakip soruşturma mevzuu olan bu meselede hukukunun sıyanet edilmesi için icabeden tedbirin ittihaz edilmesi yoluna tevessül edilmiş ve bu mevzuu teşkil eden şirket emvaline, çeşitli madenler dâhil olmak üzere, ihtiyati haciz koymuş ve alacakların süratle tahsili için de banka evvelâ idari yollarla birtakım tedbirler almaya tevessül etmiş ve bu meyanda madenlerin süratle işletilmesi ve bundan temin edilen menafi ile borçların itfası yoluna gidilmesi imkânları da araştırılmıştır.

Ancak Ziraat Bankası Kanunu; maden işletmesine cevaz vermemektedir. Alacakların süratle tahsili için, kurulmuş olan muhtelif komisyonlar vasıtasıyla alınacak tedbirlerin ve idari yolların bulunup bulunmayacağı, kanuni imkân olup olmayacağı gibi bütün mevzular ancak bir kanun ile halledilecektir. Böyle bir kanun sevk edilmesi ve borçların bir an evvel tahsiledilerek kapatılmasını, madenlerin işletilmesini ve şirketin elinde bulunan diğer emvalin müsmir hale ifrağını ve bu yolla alacakların istifasını temin edecek gerekli kanun lâyihası bundan bir ay kadar evvel Yüksek Heyetimize takdim edilmek üzere Yüksek Başkanlığa tevdi edilmiş bulunmaktadır. Bu kanun lâyihası tasvibinize mazhar olduğu takdirde, Ziraat Bankası tarafından Kromit Şirketinin bütün mameleki iktisadi bir şekilde işletilerek, bu ala-

oğın tahsili cihetine gidilebilecektir. Aksi takdirde bugünkü mevzuat muvacehesinde bankanın bu madenleri işletmesine imkân yoktur. Banka, kanunun verdiği imkân nisbetinde alacağının tahsili için icabeden idari yola tevessül etmiştir. Ancak mesele bir kanun mevzuudur. Bu kanun tasarısı Yüksek Heyetinizin tasvibine mazhar olduğu takdirde, bu alacağın süratle tahsili yoluna gidilebilecektir. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Abdullah İpşiroğlu.

ABDULLAH İPŞİROĞLU — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Ticaret Bakanına izahatlarından dolayı teşekkür ederim. Ziraat Bankasının muhtelif firmalara yani üç firmaya, açtığı 75 - 80 milyon liralık kredi bankacılık usullerine göre verilmiş bir kredi değildir. Bu kredilerin normal yolla tahsil edilmesi bugün için imkânsızdır.

Böyle olunca, her sene verilen kredinin faizi ve tabii olarak birçok masrafları vardır. Bugün için Bankanın alacaklarının teminatını teşkil eden krom yatakları ve krom madenlerinin üzerine ihtiyati haciz konmuştur. Bunların satışının yapılması suretiyle Bankanın alacaklarının tahsili düşünülemez. Çünkü, maden ocakları ve krom madenleri satılığa çıkarıldığı takdirde, diğer firmaların anlaşmaları suretiyle çok ucuza satılması mümkün olacaktır. Ziraat Bankası da bu satışlara iştirak edemeyecektir. Çünkü, bankanın kanununda madencilik yapacağına dair bir hüküm yoktur. 6309 sayılı Maden Kanununa göre, arada çıkan bazı ihtilâflar sebebiyle maden ocaklarının muayyen zamanlarda işletilememekte, yavaş yavaş bu ocakların mülkiyeti Hazineye intikal etmekte ve bu suretle Banka alacakları teminatsız hale düşmektedir. Kredilerin kesilmesinden bu yana 1,5 sene geçmiş bulunmaktadır. Bu büyük zaman ancak yazışma suretiyle geçmiştir. Halbuki, 1,5 senede yapılan masrafları hesap edersek, 80 milyonun yüzde 10 dan faizi, diğer taraftan ödenmiş olan 500 000 liralık işçi masrafları, depo kiralari, sigorta ücretleri bu borcu bir hayli kabartmaktadır. Bu bakımdan, işi bir an önce ele almak için teşebbüse geçilmelidir. Ben iyi bir neticenin alınmasını şahsan temenni ederim.

Diğer taraftan aynı firma ile ilgili İstanbul Demir - Çelik Fabrikası namıyla bir fabrikanın kurulması istenilmiş ve bu fabrika getirilmiş, Geb-

ze'de gümrük depolarındadır. Kayıtlara göre iki milyon 400 bin dolâra mal olmuştur.

904 bin dolâr daha ödenmesi icab ediyor.

İhtilâflı işler için teminat mektubu verilmeğe mecburiyetine gidilmiştir.

Muhterem arkadaşlar, gelen bu fabrika Gebze'de, açıklarda durmaktadır. Makinalardan bir kısmı nakil esnasında harabolmuş, diğer bir kısmı da buldukları yerlerde paslanmış durumdadır. Bu fabrika ile hurda demirdan çelik yapılacaktır? Bunun için ne gibi bir muamele yapılmıştır? Geri mi verilecektir, yoksa memleket içinde kurulacak mıdır?

Bu hususların da Bakan tarafından açıklanmasını istirham ediyorum.

BAŞKAN — Ticaret Bakanı.

TİCARET BAKANI MEHMET BAYDUR — Efendim, biraz evvel arz ettiğim gibi, bu Kromit Şirketi mevzuunda Ziraat Bankasınca alınması gereken tedbirler maalesef idari olmaktan ileri gidememiştir. Bu yoldan müsmir bir netice alınmıyor. Onun için, tekrar arz edeyim, Yüksek Heyetinize, Bankanın maden sahalarını işletebilmeleri için Ziraat Bankası Kanununda değişiklik yapılması hakkında bir kanun lâyihası takdim edilmiştir. Bunun dışında, ben de şahsan meşgul olmama rağmen, başkaca bir tedbir almanıza ne idari bakımdan, ne de hukuki bakımdan hiçbir imkân bulamadık.

Arkadaşımızın temas ettiği veçhile madenlerin Hazineye intikal etmesini önlemek için, yeniden ruhsat müddetinin uzatılması muamelesine tevessül edilmiştir. Banka bu madenleri işleterek borcundan tahsil edebildiği kadarını istifaya çalışacaktır. Şu anda başka bir şey yapmamız maalesef kabil olmuyor. Fakat banka, bu kanun kabul edildikten sonra krom sahalarını işletmek suretiyle, parasını tahsil etmek imkânını bulacaktır. Arkadaşımızın bahis mevzuu ettiği yine aynı şirket ile alâkalı ve halen Çayırova'da bulunan tesise gelince; demin buna temas etmiştim. Tesis, bir hayli dedikodulu bir şekilde mubayaa mevzuu olmuş. Bunun için zamanında Birleşik Amerika'da Washington Eyaletinden tesis mubayaa edilirken, o zamanki ekonomik şartlara uygun bulunmuş, birtakım expertiz muamelelerine tevessül edilmiş, expertiz sonunda bu tesisin işe yarar bir halde bulunduğu ifade edilmiş ve bedelinin büyük bir

kısmı da ödenmiştir. Bedelinin bakiyesinin de ödenmesini teminen Ziraat Bankası yabancı firmaya bir taahhüt mektubu vermiştir.

Bu satıcı firma ile Ziraat Bankası bu safhada ihtilâf halindedir. Bunun sebebi de şudur: Banka, teminatının, tesisin mahallinde kurulup işler bir halde olması şartına bağlı olduğunu iddia eder. Yabancı firma ise, vecibesinin, tesisi mahalline teslim etmekle yerine getirilmiş olduğunu iddia eder. Bu suretle iki taraf da ihtilâf halindedir. Ziraat Bankasını, bu yabancı firma protesto edeceğini ifade etmiştir. Millî bir müessesenin bu gibi mevzuda protestoya muhatap kalmaması için, elimizde bulunan bütün imkânlar kullanılarak yabancı firmanın ikna edilmesi yoluna gidilmiştir. Kendileri mukavelede bahis mevzuu edildiği ve hile tesisi kurmak ve işler bir halde teslim etmek vecibesini yerine getirdiğinde banka teminatının icabını ifaya âmadedir. Bu hususa şirket temsilcileri yanaşmak istememektedirler. 75 milyon küsur liralık bu işte ise, banka haklı olarak, daha fazla bir külfet altına girmek istememekte ve teenni ile hareket etmektedir. Ticaret Bakanlığı olarak bankanın bu teennisine iştirak etmekteyiz ve bankanın durumunu sağlam görmekteyiz. Tahmin ve ümid ediyoruz ki, sonunda bu mevzuda bir uyuşma ve anlaşma hâsıl olsun.

Ziraat Bankası teminata mevzu teşkil eden 900 küsur bin dolârı ödemiş vaziyette değildir.

Ihtilâflı olan tesisin kurulması mevzuuna gelince :

Arz ettim, tesisin kurulması işi doğrudan doğruya yabancı firmaya aittir. Halen tesis fiikî antrepodadır, Gümrük Resmi için büyük meblağlar mevzuubahistir. Bu husus nazara alınmış ve tesisin makinalarının etrafı tel örgülerle çevrilmiştir. Tesis aynı mahalde kurulacaktır, fakat banka büyük külfete girmeyecektir. Bu tesisi banka bizzat kurmak imkânına sahibolmadığı gibi, bunu ancak bize satmış olan firmanın kuracağı ümidini muhafaza etmekteyiz. Buna ilâveten tesisin birçok noksanları olduğu anlaşılıyor. Fakat evveleminde banka ile yabancı firma arasındaki ihtilâf halledilmeden bu tesisin kurulması yoluna gidilmesi kabil olmayacaktır.

Arkadaşımız bu tesisin kurulup kurulmayacağı ve şartlarının ne olacağını da sordu. Evve-

lâ bu tesis elektrik enerjisi ile işliyen bir tesis tir. Bununla beraber elektrik enerjisi istihlâki çok yüksek bir tesistir. Bizi tatmin edecek, tam randımanla çalışacak şekilde kurulmuş olsa dahi, ilerde bu tesisten ekonomik bakımdan bir istifade temin etmek kolaylıkla mümkün olmayacaktır. Çünkü arz ettiğim gibi, bizde elektrik maliyetleri çok yüksektir. Kurulmakta olan İkinci Demir - Çelik Sanayii ve Karabük Demir - Çelik fabrikaları karşısında bu fabrikaların ne derece rantabl olacağı bizi düşündürmektedir. Ticaret Bakanlığı ve Ziraat Bankası olarak kanaatimiz bu tesisin rantabl çalışmasının mümkün olmayacağı merkezindedir. Bu şekilde, tesisin kurulmasının nihayet hukuki bir vecibenin yerine getirilmesinden daha ileri gitmeyeceği kanaatindeyim. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır, efendim.

İkinci olarak açık oya sunulmuş bulunan, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarısına verilen oyların neticesini arz ediyorum : 179 iştirak ve 179 kabul oyu ile tasarı Yüksek Meclisimizce kabul edilmiştir.

İkinci olarak oyunuza sunulmuş olan, Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası yapılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında 6805 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısının oylanmasına 177 arkadaş iştirak etmiş; 176 kabul, 1 çekinse oyla tasarı Meclisimizce kabul edilmiştir.

Gündemin 5 nci sorusuna geçiyoruz :

5. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Coşkun Kırca'nın, Amerika Birleşik Devletleri adına kendilerine memleketimizde ihale edilmiş yapı, tesis, onarım ve bakım işlerinde çalışan yerli ve yabancı firmaların hukuki statüsüne ve bu firmalarda çalışan Türk işçilerinin haklarına dair sözlü sorusuna Çalışma Bakanı Cahit Talas ve Dışişleri Bakanı Selim Sarper'in sözlü cevapları (6/62)*

BAŞKAN — Soru sahibi buradalar mı? (Burada sesleri).

Dışişleri ve Çalışma Bakanları buradalar mı? Buradalar.

Soruyu okutuyorum.

Temsileiler Meclisi Yüksek Başkanlığına
Aşağıdaki sorularımın Dışişleri ve Çalışma
Bakanları tarafından sözlü olarak cevaplandırıl-
masına delâlet buyurulmasını derin saygılarımla
rica ederim.

Temsileiler Meclisi Üyesi
Coşkun Kırcı

1. Dost ve müttefik Amerika Birleşik Dev-
letleri adına kendilerine memleketimizde ihale
edilmiş yapı, tesis, onarım ve bakım işlerinde
çalışan;

- Amerikan firmalarının,
- Diğer yabancı uyruklu firmaların,
- Türk firmalarının ve
- Bunların taşeronlarının

Hukuki statüsü nedir?

2. 1 nci maddede bahse konu firmalarla
Türk vatandaşı işçiler arasında çıkan iş uyuş-
mazlıklarında,

- Türk Kanunu mu,
- Amerikan Kanunu mu,
- Andlaşma ile tesbit edilmiş hususi kaide-

ler mi,

Uygulanmaktadır?

3. 2 nci maddede bahse konu uyuşmazlıkla-
rın halinde,

- Türkiye Cumhuriyeti Çalışma Bakanlığı,
- Türk İş Hakem Kurulları ve
- Türk Mahkemeleri,

Yetkili midirler?

4. Yukardaki maddelerdeki sorulara verile-
cek cevaplara göre, bahse konu firmalarla iş ak-
di akdetmiş Türk işçilerinin önemli meblâğlara
varan haklarının korunması konusunda nasıl bir
yol takibedilmesi düşünülmektedir?

BAŞKAN — Çalışma Bakanı.

ÇALIŞMA BAKANI CAHİT TALAS —
Muhterem arkadaşlar, 1. Dostumuz ve mütte-
fikimiz Birleşik Amerika Devletleri adına müş-
terek savunmamıza hizmet amacı ile ihale olu-
nan yapı, tesis, onarım ve bakım işlerini taah-
hüdeden Amerikan Şirketlerinin hukuki
statüsü hakkında bilgi talebeden soru
esas itibarıyla Millî Savunma Bakanlı-
ğına tevaccüh etmesi gerekirdi. Zira ba-
his konusu edilen işler askerî mahiyette olup
resmî iş yerlerinin teftişi hakkındaki 1941 ta-

rihli ve 4793 sayılı Nizamnamenin 3 ncu mad-
desinin (A) fıkrası, Millî Müdafaa Vekâletine
bağlı askerî iş yerlerinin teftiş ve murakabesi-
nin adı geçen Bakanlık tarafından tâyin edilen
askerî iş müfettişleri tarafından yapılmasını
âmirdir.

Bununla beraber sorunun cevabını Bakanlı-
ğımı ilgilendirdiği nisbette aşağıda arz etmeye
çalışacağım. Bahis konusu edilen firmaların hu-
kuki statüsü, 6375 sayılı Kanunla onaylanmış
bulunan «Kuzey - Atlantik Andlaşmasına Tar-
raf Devletler arasında, Kuvvetlerinin Statüsüne
dair Sözleşme» nin I nci maddesinin 1/b fıkrası
ile IX ncu maddesinin 4 ncu fıkrasındaki hü-
kümlemlerle, adı geçen andlaşmanın uygulanması-
na dair olup, 6427 sayılı Kanunla onaylanan
Andlaşmanın hükümleri ile düzenlenmiş bulun-
maktadır.

2. Bahis konusu edilen firmalarca çalıştırı-
lan Türk personeli ile bu firmalar arasındaki
hukuki münasebetler Türk mevzuatı ve husu-
siyle Türk İş Hukuku tarafından tanzim olu-
nur.

Yukarda sözü geçen Kuzey - Atlantik And-
laşmasına Taraf Devletler arasında Kuvvetleri-
nin Statüsüne dair Sözleşmenin IX ncu maddesi-
nin bu hususa ait hükmü sarihtir.

«Bir kuvvet veya sivil unsurun mahallî sivil
el emeğine olan ihtiyaçları, kabul eden Devletin
mümasil ihtiyaçlarının tâbi olduğu usullere gö-
re bu Devletin makamlarının yardımı ve mahallî
iş bürolarının tavassutu ile karşılanacaktır. İş
verme ve çalıştırma şartları ve sair ücretlerle
sair ödemeler ve işçiyi koruma şartlarını kabul
eden Devletin kanunlarına tevfikân tesbit edile-
cektir. Bir kuvvet veya sivil unsur tarafından
istihdam olunan bu gibi sivil işçiler, ne maksat-
la olursa olsun, bir kuvvetin veya sivil unsurun
mensubu telâkki edilmeyeceklerdir.

3. Türkiye'de bir iş yerinde çıkacak bir iş
uyuşmazlığının halli, iş veren firma hangi uy-
rukta olursa olsun Türk mevzuatına göre cere-
yan eder. Bu mevzuda yetkili makamlar Türk
mahkemeleri, Türk iş mahkemeleri ve hakem
kurullarıdır.

4. Bahis konusu firmalarla iş sözleşmesi ak-
detmiş işçilerin her türlü hakları miktarı ne
olursa millî mevzuatımızın himayesi altındadır.
Bunlar için ayrı ve hususi tedbirler bahis konu-
su değildir. Yalnız şu hususu arz edeyim ki,

esasen, birinci derecede yetkili olduğunu yukarıda işaret ettiğim Millî Savunma Bakanlığının bünyesinde, bu işleri incelemek ve sonuçlandırmak amacı ile geçen yıl kurulmuş olan Türk - Amerikan İş Münasebetleri Komisyonu zaman zaman toplantılar yaptığı gibi, Millî Savunma Bakanlığının yetkili müfettişleri, kuruluş amaçları ve askerî mahiyetleri hatırdan çıkarılmaması gereken bu iş yerlerini, tıpkı Türk askerî iş yerlerinde olduğu gibi, zaman zaman denetlemektedir.

Bu mevzuda Bakanlığımıza intikal edip halledilmemiş bir mesele de mevcut değildir.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Dışişleri Bakanı.

DIŞİŞLERİ BAKANİ SELİM SARPİR — Muhterem arkadaşlar, Çalışma Bakanı arkadaşımızın verdiği izahattan sonra bana çok söz söylemek düşmüyor. Yalnız şunu kısaca arz edeyim ki, Çalışma Bakanı arkadaşımızın verdiği izahatla tamamen hemfikirim ve mutabıkım. Ayrıca anlaşmanın bu mevzu ile alâkadar olan 4 ncü maddesinin 4 ncü fıkrasının yüksek huzurunuzda kendileri kıraat etmiş bulunuyorlar.

Yine Sayın Çalışma Bakanının beyan buyurdukları gibi, bu mevzu ile doğrudan doğruya alâkalı bakanlık, Millî Savunma Bakanlığıdır. Fakat böyle de olsa bakanlığımıza tevcih edilmiş olan her hangi bir suali cevapsız bırakmanın doğru olmayacağı mülâhazasıyla bir iki noktayı izah etmek istiyorum :

Bu yabancı firmalarda çalışan Türk işçilerinin himayesi ve hakları doğrudan doğruya ve munhasıran Türk kanunları ile teminat altına alınmıştır.

Tebarüz ettirmek istediğim ikinci nokta, bu mevzuda çıkmış olan veya çıkacağı iddia edilen ihtilâflar had bir vaziyete girmeden halledilmiş olacak ki, bu mevzuda diplomatik kanallarla halledilmesi talebi ile bugüne kadar bakanlığa bir şikâyet intikal ettirilmemiştir.

Müsaade buyurursanız, bu gibi mevzularda başka bakımlardan ehemmiyetle uğraşmak vazifesiyle tavzih buyurduğunuz Dışişleri Bakanı sıfatıyla bir nokta da daha nazarı dikkatinizi celbetmeye çalışacağım. Bu gibi mevzular müttetiklerimizle aramızın açılmasına gayret sarf etmek için çok müsait konulardır. Bunu itina

ile, dikkatle işçilerimizin hukukunu ihmal etmeden ele alıp üzerine eğilmemiz lâzımgeldiğini arz etmek isterim.

BAŞKAN — Soru sahibi.

Coşkun Kırca.

COSKUN KIRCA — Muhterem arkadaşlarım, pek Sayın Dışişleri Bakanının hakkı vardır. Müttetiklerimizle aramızın açılmasının bahis konusu olabileceği bu gibi meselelerde, bu yolda istismar edilebilecek mevzularda işi heyecanla ve hisle ele almamak icabeder.

Amerikan Hükümeti ve onu temsil eden şirketlerle aralarında çıkan ihtilâflarda gerek işçilerimizin, gerek sendikalarımızın, milliyetperver şahıs ve teşekküller olarak gereken basireti gösterdikleri muhakkaktır. Ancak, ittifak ve dostluğumuzun dayanmakta olduğu temelleri sağlam tutmanın, bu gibi ihtilâflar üzerinde aşırı hassasiyet göstermemekle beraber, bunların üzerine ciddiyetle eğilmek ve konuyu alevlendirmeden, anlaşmazlıkları bir an önce mevzuatımızın bütün imkânlarını kullanarak halletmek lâzımdır. Bu takdirde iki memleketin dostluğunu haleldar edebilecek yersiz rahatsızlıkların ortaya çıkması önlenmiş olur. Bu bakımdan, gerek Türk makamlarına, Türk sendikalarına ve Türk işçilerine, gerek Amerikan makamlarına ve Amerikan firmalarına mütekebil vazifeler düşmektedir.

Yine Sayın Dışişleri Bakanının ifade ettiği mahzurları nazarı itibara alarak, bana bizzat ilgili Sendika Başkanı tarafından resmen intikal ettirilmiş olan dosya muhteviyatını burada açıklamıyacağım. Ancak, şu kadarını söylemeliyim ki, bu şirketlerle Türk işçileri arasında hiçbir ihtilâf çıkmadığı hakkındaki beyanlar yanlış malûmata istinat etmiş olsa gerektir. Sadece Kararmürsel'de, bir şirketle işçi sendikası arasında müteaddit defalar toplu iş uyuşmazlıkları çıkmış ve bu toplu iş uyuşmazlıkları hakkında Bölge Çalışma Müdürünün gönderdiği müfettişin iş kabzama dâhil olan iş yerine firma tarafından alınmaması sebebiyle, tahkikat yapmak mümkün olmamıştır.

Sayın Çalışma ve Dışişleri bakanlarının, bu hususta Türk mevzuatının tatbik edileceği, Türk hakem kurullarının ve Türk mahkemelerinin salâhiyattar olduğu yolunda esasen mevcut olan anlaşmayı bir defa daha açıklamış olmalarında büyük fayda vardır, kanaatindeyim.

Ancak, bu mevzuda diğ er bâzı noktalar üzerinde de durmak istiyorum. Muhterem Çalış ma Bakanı, 1941 senesinde çıkan 4793 sayılı Nizamname gereğince, Millî Savunma Bakanlığ ına bağı lı iş yerlerinin teftişlerinin askerî müfettişler tarafından yapıldığını ifade buyurdular. Ancak, Çalış ma Bakanı, bu teftişler hakkındaki raporların birer suretinin Çalış ma Bakanlığ ına gönderildiğini söylemedi. Sonra, bu teftişler İş Kanunu ş hâkâmına iş yerinde uyulup uyulmadığını kontrol etmek için yapılan teftişlerdir. Toplu iş uyumsuzluğu çıktığı zaman gerekli tahkikatın ve ilk aracılığ ın ise, askerî iş yerlerinde dahi Çalış ma Bakanlı ğ ı müfettişleri tarafından yapılması yolunda, mevzuata asla aykırı düş miyen bir teâmülün mevcudiyetinden Sayın Çalış ma Bakanı her nedense haberdar görünmemektedirler. Binaenaleyh, Amerikan Hükümetince bu meselenin ayrıca tanzim edilmesi isteniyor idiyse, bu hususun mevzuatımız da tesir etmesi icabederdi. Kaldı ki, öyle sanıyorum ki, meselâ İşçi Sigortalarının yerinde tatbik edilip edilmediğ i konusunda İşçi Sigortaları Kurumunun yapacağı teftişlerin, bu iş yerlerinde Kurum müfettişlerince yapılması iktiza eder. Askerî sayılan iş yerlerinde Askerî İş Yerleri Tekaüt ve Muavenat Sandığı Kanunu mer'î oldu ğ u halde, bahse konu iş yerlerinde İşçi Sigortaları Kurumu Kanunu ve muhtelif İşçi Sigortaları kanunları tatbik edilmektedir. Onun için, bu konuda da askerî müfettişlerin de ğ il, İşçi Sigortaları Kurumu müfettişlerinin yetki sahibi olması gerekirdi. Bana verilen malûmata göre ise, çalış ma müfettişleri ve İşçi Sigortaları Kurumu müfettişleri bahse konu Amerikan firmalarının çalış tığı iş yerlerine sokulmamaktadır.

Benim ricam, ister askerî müfettişler tarafından, ister çalış ma müfettişleri tarafından iş ihtilâfları takip edilsin, Çalış ma Bakanının üzerinde dikkatle durması lâzım gelen ve inanması lâzım gelen husus, bâzı çok önemli iş ihtilâflarının sürüncemede kaldığıdır.

Bu iş ciddi bir şekilde takip edilecek olursa, Türk - Amerikan dostluğ una zarar veren bu ş ikâyetler kısa zamanda ortadan kalkacaktır.

Hürmetlerimle...

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

Altıncı soru :

6. — *Temsilciler Meclisi Üyesi İlhan Esen'in, basına şehirlerarası telefon konuşmalarında gündüzleri de tercih hakkının tanınmasının ve basın konuşmalarında 6 dakikalık âzami müddet tahdidinin kaldırılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair sorusuna Ulaştırma Bakanı Orhan Mersinli'nin sözlü cevabı (6/63)*

BAŞKAN — Soru sahibi burada, Ulaştırma Bakanı mevcut, soruyu okutuyorum.

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına
Ankara

Aşağıdaki önerge min, Ulaştırma Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına tavassutlarınızı rica ederim.

Saygılarımla.

Temsilciler Meclisi Üyesi
İlhan Esen

Sual :

Halen, gündüzleri yapılmakta olan şehirlerarası telefon konuşmalarında, basının tercih hakkı kaldırılmış ve 6 dakikalık âzami konuşma müddeti, basına da şâmil kılınmış bulunmaktadır.

Düşük iktidar tarafından, Türk basınının zamanında haber alabilmesini baltalamak gayesiyle alınmış olan bu karar, âmme hizmeti görmekte olan basın için, bugün dahi büyük güçlüklerle sebeb olmaktadır.

Yeni Anayasamızın basına ilgili hükümlerine de tamamen aykırı bulunan bu kararın, derhal iptali ile basına, eskiden olduğu gibi, şehirlerarası telefon konuşmalarında gündüzleri de tercih hakkının tanınması ve bütün basın konuşmalarında 6 dakikalık âzami müddet tahdidinin kaldırılması düşünülmekte midir?

Bu önerge minin sözlü olarak cevaplandırılmasını, saygılarımla rica ederim.

BAŞKAN — Ulaştırma Bakanı.

ULAŞTIRMA BAKANI ORHAN MERSİNLİ — Sayın Başkan, muhterem üyeler; sayın soru sahibi, basının haberleşme ihtiyaçları dolayısıyla telefonun kullanılması hususunda iki noktaya temas etmektedirler. Hulâsaten basının telefon konuşmaları tercihli muameleye tâbi tutulsun, basının telefon konuşmaları 6 dakika ile tahdid edilmiş olmasına rağmen icabında bu altı dakika daha da uzatılabilsin. Yalnız basın için de ğ il, bütün ihtiyaç sahipleri için bunun

böyle olmasını istemiyen her halde kimse yoktur.

Takdir buyurulur ki, bu durum, vücuda getirilmiş olan memleketimizdeki telefon şebekesi her türlü ihtiyacı günün her saatinde karşılayacak durumda olmadığına bir neticesidir. Durum böyle olduğuna göre ihtiyaç sahiplerini mümkün mertebe ihtiyaçlarını uygun şekilde tatmin etmek için bâzı tedbirlerin alınması gereklidir. Muhterem soru sahibinin sorusuna, müsaade ederseniz, kısaca cevap vermek durumundayım. Bu hususta kendisini kısa olmak şartıyla tenvir etmeye gayret edeceğim.

Bahsedilen iki husus bir karar meselesi değil, kanun meselesidir. Karar diye zikredilen bu kaydın kaldırılması doğrudan doğruya Bakanlığın kendi hükmü dâhilinde değildir. Bugünkü yürürlükte bulunan kanun değişikliğe gerek tercih hakkının arzu edildiği şekilde verilmesi, gerek, 6 dakikalık konuşma süresinin uzatılması mümkün olmaz.

İkinci bir hususu arz edeyim : Kanun değişikliği dahi bugünkü teknik imkânlar dâhilinde yine isteneni yapmak mümkün olmayacaktır. İmkânlar mahdud olduğu müddetçe bu sıkıntı devam edecektir.

Bütün bunlara rağmen, basının haberleşme ihtiyacının ehemmiyetini ve zaruretini göz önüne alan idare, imkânları nispetinde kolaylık göstermektedir. Nitekim bu husus soru sahibinin bildiği bir şeydir ve sorusunda zımnen bunu ifade ediyor.

Basın mensuplarına telefon trafiğinin nispeten az olduğu saatlerde akşam 7 - 8 sıralarında kendi kategorileri içinde bir öncelik tanınmaktadır. Yani âdi istenmişse âdi görüşmeler içerisinde; acele istenmişse, acele görüşmeler içerisinde bir öncelik tanınmaktadır. Buna ilâveten trafiğin az olduğu saatlerde ve devrelerde altı dakikadan fazla konuşmaları temini için gayret sarf edilmektedir.

Maalesef Telefon ve Telgraf Kanunu tedvin edildiği tarihlerde durum bugünküne yakın olduğu için, kanunun maddeleri arasında gerek öncelik gerekse, 6 dakika konuşma hususu yer almış bulunmaktadır. Yalnız şu hususu memnuniyetle belirtmek icabeder ki, sıkışık vaziyette memleketin haberleşme ihtiyaçlarını mümkün olduğu kadar karşılamaya çalışmaktayız. Biraz

evvel arz ettiğim gibi, Bakanlık bu hususta elinden gelen gayreti sarf etmektedir. Diğer taraftan telefon şebekesinin genişletilmesi surtiyle şehirlerarası konuşmalarda daha kolaylık sağlanmaya çalışılmaktadır. İzmir, İstanbul, Ankara ve Sivas arasında 120 kanallı bir sistemin ikmalinden sonra daha serbest konuşma yapılması hususu için gayret sarf edilmektedir. Basının ihtiyaçları o vakit genişlemiş imkânlar dâhilinde ele alınacaktır. Teknik durumu dolayısıyla kanuna taallük eden bir husus olduğundan yeni bir kanun tedvini yoluna gidilmesi hususu da şimdilik düşünülmemiştir. Yapılacak şey mevcut imkânları kullanmak, kanunun vermiş olduğu hakları mümkün olduğu kadar ihtiyaç sahiplerinin lehinde kullanmaktır. Bâzı memleketlerde ihtiyaç sahipleri sıraya konmak değil telefon mükâlemelerini artırırsınlar diye reklâmlar yapılır, telefon konuşmasını artırın diye halk teşvik edilir. Şimdilik mümkün değilse de ileride bizim memleketimizde de böyle durumlara varılacağını temenni ederiz. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — İlhan Esen.

İLHAN ESEN — Muhterem arkadaşlar, Sayın Bakana verdikleri izahattan dolayı teşekkür etmemek mümkün değil. Ancak kendilerinin ifade ettiklerine göre basına bir yardım olmak üzere gece konuşmalarında kendi kategorilerinde bir öncelik tanınmıştır. Biz Türk Basınının kolay haber alıp verebilmesi yani âmme hizmetini lâıyık ile yapabilmesi için gündüz konuşmaları için de böyle idari bir tefsirle öncelik kararı alınmasını istiyoruz.

Daha birkaç gün önce Şebn Karahisar yangını olduğu zaman, büroda gazeteci arkadaşlar irtibat kurabilmek için didindiler, uğraştılar. Ancak 2 saat sonra muvaffak olabildiler ki, imkânlar elden kaçabilirdi. Ben sadece bu nokta üzerinde durarak idari bir kararla veya tefsirle öncelik kararı alınmasını diye ayrıca basına gündüzleri de öncelik hakkının tanınmasını istirham edeceğim. 1950 den evvel Halk Partisi iktidarı zamanında kanunda kabul edilmiş olan bu sarahate rağmen alınan idari bir kararla basına tanınan bu kolaylık 1957 yılına kadar tatbik edilmiştir. 1957 yılındaki siyasi durum hepimizin malûmu. Bu tarihte bu kararın kaldırılması sırf Türk basınına im-

kânsızlığa uğratmak maksadiyle yapılmıştır. Öğrendiğime göre bu fikir düşük Adnan Menderes tarafından tatbik sahasına konulmuştur. Nitekim bir soru önergesi münasebetiyle PTT Umum Müdürlüğü nezdinde yaptığım bir temasta, 1957 de bu kararın kaldırılması şöyle olmuş : O zamanın Başvekili PTT Umum Müdürüne şifahi bir emir vermiş, PTT Umum Müdürünün verdiği bu şifahi emir üzerine basının bu tercih hakkı kaldırmıştır. Bizim de üzerinde durmak istediğimiz nokta budur. Esasen PTT nin durumunu çok iyi bilmekteyiz. Bizim arzumuz halen tatbik edilmekte olan altı dakikalık müddet kalsın, hiçolmazsa öncelik hakkında idare bir karar alma yolunda gayret sarf edilsin. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Ulaştırma Bakanı.

ULAŞTIRMA BAKANI ORHAN MERSİNLİ — Mumterem arkadaşlar, sayın soru sahibinin gayet tabii mülhem olduğu endişeleri ve düşünceleri idrak etmemek mümkün değildir. Biraz evvel de arz etmiştim, öncelik kararı kanunu mahsusunda sıra ve madde zikredilerek tesis edilmiştir.

Arkadaşımız teşekkür ettiler. Bundan şunu anlıyorum ki, Telefon İdaresi basınla bir iş birliği anlayışı içinde çalışmakta ve imkânlarını basın lehinde kullanmaktadır. Bu bundan sonra da bu yapılacaktır.

Telefon servisine ilâveten basına haberleşme için teleks de tahsis edilmektedir. Bu imkân da basının işini daha da kolaylaştıracaktır. Bu mevzuda Telefon İdaresi elinden gelen yardımı yapacaktır.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

7. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Fehmi Alpaslan'ın, Toprak Mahsulleri Ofisinin ucuz buğday satışında hangi ölçülere göre hareket edildiğine ve Artvin'in Ardahan ilçesinin buğday ihtiyacına dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/64)*

BAŞKAN — Soru sahibi burada. Ticaret Bakanı yok. Soru, gelecek soru gününe bırakılmıştır.

8. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Fehmi Alpaslan'ın, Ankara Belediyesinin borçlarına ve bu borçların ödenmesi için bir tedbir düşünülmüş*

düşünülmeyeceğine dair sorusuna İçişleri Bakanı Kemal Zeytinioğlu'nun sözlü cevabı (6/65)

BAŞKAN — Soru sahibi burada, İçişleri Bakanı burada, soruyu okutuyorum.

Temsilciler Meclisi Yüce Başkanlığına
Ankara

Aşağıdaki sorunun, Sayın İçişleri Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına yüksek delâletlerini saygı ile arz ederim.

Temsilciler Meclisi Üyesi
Fehmi Alpaslan

Soru :

1. Ankara Belediyesi, nerelere, neden, hangi tarihlerden beri ve ne miktar borçludur?
2. Alacaklılarının içinde buldukları ağır şartlar nazara alınmak suretiyle bu borçların ödenmesi için bir tedbir düşünülüyor mu?

BAŞKAN — İçişleri Bakanı.

İÇİŞLERİ BAKANI NÂSİR ZEYTİNOĞLU — Muhterem arkadaşlar, Ankara Belediyesinin iki kalem borcu, 1950 - 1953 ve 1956 - 1960 yıllarına aid olmak üzere.

Emlâk ve Kredi, Ziraat, İller, Garanti bankaları ile İşçi Sigortaları ve Devlet Demiryolları Genel Müdürlüklerine; imar, istimlâk, otobüs ve motorlu vasıtalar mübayaası ve avanslar için 38 351 900 lira.

Mütaahhitlere, muhtelif şahıslara, derneklere, şirketlere istimlâk, teminat, ilân ve sair borçlar için 54 389 107 lira.

Kanuni paylar karşılığı olarak Beden Terbiyesine, korunmaya muhtaç çocuklara, İş ve İşçi Bulma Kurumuna, İller Bankasına, Halk Sandığına 5 991 855 lira. Binaenaleyh belediyenin kendi işletmelerine, bunun haricinde su ve elektrik için 7 187 772 olmak üzere ceman 105 925 632 lira borcu vardır. Takdir buyurunuz ki belediye hizmetlerini, her ne olursa olsun, yürütmek lâzımdır. İnkılâp Hükümetiniz belediyenin gündelik faaliyetlerini mümkün olduğu kadar yürütmeye çalışmıştır. Bu borçların tasfiyesine kendi imkânları dâhilinde çalışmaktadır. Bu hususta Maliye Bakanlığının da çalışmaları devam etmektedir. Bu sabah sayın Maliye Bakanı arkadaşımızla yaptığım son temasta; bir haftaya kadar bu işin neticeleneceğini, icabettiği takdirde sual mev-

zuu yapılırsa bizzat kendisinin cevap vereceğini söyledi. Bu husustaki çalışmalar henüz bitirilmiş değildir. Ankara Belediyesinin borcu yekûnu 105 milyon liradır. Türkiye'deki bütün belediyelerin borç yekûnu iki milyara yakındır. Binaenaleyh Maliye Bakanlığı yalnız bir belediyenin değil, Türkiye'deki bütün belediyelerin pozisyonunu düşünmektedir.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Fehmi Alpaslan.

FEHMİ ALPASLAN — Muhterem arkadaşlarım, iki mevzu üzerinde Yüce Başkanlığa soru takdim ederken bu müessesenin işleyiş durumunu şüphesiz ki nazara aldım. Daha evvel takibettiğim bir iş dolayısıyla Bakana, «bu meseleyi bir soru ile Meclise getireceğim.» dediğim zaman, «getirebilirsiniz.» diye gayet rahatlıkla söylenen bir cevapla karşılaşmıştım. Bir müessese ki neticesi yoktur, bu müessese üzerinde fazla durmanın belki lüzumu olmaz. Yalnız bu kürsüden meseleleri Yüksek Heyetinize ve Türk efkârı umumiyesine arz etmekte ve meseleleri teşrih etmekte fayda vardır.

Ankara Belediyesinin borçları mevzuunda sayın İçişleri Bakanı tarafından verilen cevaba denebilecek başka bir şey yoktur. İçişleri Bakanının yüksek huzurunuzda bu soruya cevabı ancak bu kadar olabilirdi. Ama ben bu soruyu sorarken, bu meselenin İçişleri Bakanlığınca halline imkân olmadığını elbette biliyordum. Ankara Belediyesinin banka ve resmî teşekküllere olan borçları üzerinde durmıyacağım. Belediyenin bâzı yerlerdeki alacakları sebebiyle borçlarını karşılaştırmak suretiyle biraz teselli buluyorum. Ama yakinen biliyorum ki, Ankara Belediyesinden istimlâk dolayısıyla 100 binlerce lira alacağı olan vatandaşlar vardır. Bu vatandaşlardan pek çoğu bugün evine ekmek parası temin edemeyecek kadar çok güç bir vaziyete düşmüş bulunmaktadırlar. Gönlüm çok arzu ederdi ki, İnkılâp Hükümeti bu mevzuu halletmek hususunda Anayasa ile sosyal haklar mevzuundaki hükümlerle techiz edildikten sonra vatandaşın bu ıstırapı üzerine eğilinsin ve üzerinde durulsun. Yoksa dışardaki altınlar getiriliyor diye bunu bir mevzu yaparak efkârı umumiyeye gazetelerle reklâm yapmaya kalkışmıyalım. Bu, vatandaşı doyurur mesele halinden çıkmıştır. Devletin dışarda değil daha ziyade içerdeki borcunu ödemesi lâ-

zımdır. O vatandaş ki ekmek parası yoktur, bunun yanında kendisinin Ankara Belediyesinden alacağı vardır.

Sualimi yalnız Ankara Belediyesi üzerinde toplarken şunu söylemeden geçemeyeceğim. Sâkit Hükümetin kötü tutumunun mahsulü olan bu borcun ödenmesi hususunda İnkılâp Hükümetinin sağlayacağı yardımı nazarı dikkate almak lâzımdır. Son olarak ricam, vatandaşın alacağının bir an evvel verilmesidir. Maliye Bakanı arkadaşımızın nasıl cevap vereceğini bilmiyorum. Yüksek huzurunuzdan ayrılrken hepimizi hürmetle selâmlarım.

Buradan ayrılır ayrılmaz Maliye Bakanına bir sözlü soru tevcih edeceğimi arz ederim ve onlardan alacağım cevaba karşı cevap vereceğim. Hükümet icraatı pek kolay bir şey değildir. Hükümet icraatı vergileri artırıp onunla meseleleri halletmeye çalışmak değildir. Benim samimi kanaatim odur ki, Hükümet isterse bugün, istimlâk borçlarını derhal verebilir ve vermelidir. Bunun yolları açıktır ama, Dahiliye Vekili tarafından değil, Maliye Vekili tarafından düşünülmesi lâzımdır. Hükümet tarafından düşünülmesi lâzımdır. Bir memlekette vatandaş ıstırap içinde, sıkıntı içinde bulunursa o memleketin maliyesinin kuvvetinden bahsetmeye ve ögünme payı çıkarmaya Hükümetin hakkı yoktur. Vatandaşın aziz hakkı Hükümet adamlarının yakasına yapışmış olacaktır.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

9. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Hızır Cengiz'in, Buldan ilçesinin başka mahalle nakledilen pazar yerinin eski yerine iadesi için yapılan müracaatların cevaplandırılmaması sebebine dair sorusuna İçişleri Bakanı Nâsır Zeytinoglu'nun sözlü cevabı (6/66)*

BAŞKAN — Soru sahibi burada, İçişleri Bakanı burada, suali okutuyorum.

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına
Ankara

Denizli ilinin Buldan ilçesinin eski pazar yerinin bir başka mahalle nakledilmesi üzerine pazar yerinin eski mahalline iadesi için Ocak ve Nisan 1961 tarihlerinde verilen dilekçelerin şimdiye kadar niçin cevaplandırılmamış olduğunun Sayın İçişleri Bakanı tarafından sözlü olarak

açıklanmasına delâletlerinizi üstün saygılarımla arz ve istirham eylerim.

Temsilciler Meclisi Üyesi
Hızır Cengiz

BAŞKAN — İçişleri Bakanı.

İÇİŞLERİ BAKANI NÂSİR ZEYTİNOĞ-
LU — Muhterem arkadaşlar, Denizli ilinin Buldan kasabasının çarşısı içindeki sebze pazarının halkın sıhhat ve huzurunu bozduğundan ve aynı zamanda trafiği aksattığından Buldan Hıfzıssıhha Meclisininin 1.7.1960 tarihli ve 7 sayılı kararına istinaden Belediye Komisyonununun 6.7.1960 tarihli ve 383 sayılı kararı ile modern ve her türlü ihtiyacı karşılayacak hal binasının bulunduğu mahalle nakline karar verilmiştir. Bu nakil kararı üzerine pazar yerinin eski mahalline nakli için Bakanlığa vâkı talep ve şikâyetlerin tetkiki hususu 19.8.1960 ve 26.8.1960 tarihlerinde Denizli Valiliğine yazılmış ve cevaben alınan yazı üzerine yapılan muamelenin mevzuata uygun bulunduğu 17.10.1960 tarihinde ilgililere tebliği için valiliğe bildirilmiştir.

BAŞKAN — Hızır Cengiz.

HIZIR CENGİZ — Muhterem arkadaşlarım, Sayın İçişleri Bakanlığının cevap vermesi dileğiyle Yüksek Başkanlığa takdim etmiş olduğum sorunun mahiyetinin doğruluğu, malûmunuz olduğu üzere, Sayın İçişleri Bakanının verdiği cevapla sarahaten beyan edilmiş bulunmaktadır. Diğer kısımlar üzerinde uzunboylu durmaya lüzum kalmamıştır. Vatandaşlarımızın nâciz bendenize intikal ettiriş şekline göre öteden beri çalışan ve bilinen pazar yerinin şimdiki mahalline nakledilişi onlar arasında devamlı olarak sızlanmayı mucibolmuştur. Ben ittihaz edilen kararın münakaşasını yapacak değilim. Bu, elbetteki ilgililere taallûk eder. Bilinmesi icabeder ki, nakledilen pazar yeri Buldan kazasının dışındadır. Pazar yerinin oraya nakledilmesi her halde uygun mütalâa edilmemek icabeder.

İkincisi, dilekçenin bulunmadığını beyan ettiler. Birinci dilekçeye cevap alamamış olan Buldanlıların gönderdiği bir heyetle İçişleri Bakanlığına gittiğimizde birinci dilekçeyi bulamadığımız için ikinci bir dilekçe verdik. Bu dilekçeye geç cevap verenler hakkında mukteza yerine getirildiği için Bakana teşekkür ederim. Fa-

kat bundan böyle vatandaş müracaatlarının - haklı, haksız - mutlaka cevaplandırılması hususunda daha titiz olmaları lâzımdır.

Vekil Beye sorduğum soruya cevap verdikleri için tekrar teşekkür ederim. Beni dinlemek lütfunda bulunduğunuz için de hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

Sayın Ticaret Bakanı, sayın üyelerden Fehmi Alpaslan'ın kendisine sataştığı iddiasıyla Riyaset Divanına kendi şahsını mevzuubahsederek söz istemektedir. Riyaset Divanı bir satışta mevcudolmadığı kanaatiyle kendisine söz vermemiştir. Ancak kendileri ısrar etmekte, söz verilmesi hususunu yazılı olarak talebetmiş bulunmaktadır. Tüzüğün 95 nci maddesi gereğince söz verilip verilmemesi hususu Yüksek Heyetinizin kararına bağlıdır. Bu itibarla söz verilip verilmemesi hususunu yüksek oylarınıza sunacağım : Söz verilmesini kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

10 ncu suale geçiyoruz.

10. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Hızır Cengiz'in, Gaziantep ve Denizli'deki Sümerbank iplik fabrikalarının verimine ve Gider Vergisi miktarlarına dair sorusuna Sanayi Bakanı İhsan Soyak'ın, sözlü cevabı (6/67)*

BAŞKAN — Sanayi Bakanı burada, Maliye Bakanı yok. Her ikisinden malûmat istiyor musunuz?

HIZIR CENGİZ — Soru muhtevası hangisi tarafından cevaplandırılırsa olur.

BAŞKAN — Suali okutuyorum.

Ankara, 26 Temmuz 1961

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

Ankara

Aşağıdaki soruların alâkalı Sayın Maliye ve Sanayi Bakanları tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı üstün saygılarımla arz ve istirham eylerim.

Temsilciler Meclisi

Üyesi

Hızır Cengiz

Soru :

1. Gaziantep ilindeki Sümerbanka ait İplik Fabrikasının iş adedi nedir, günlük veya aylık istihsal kapasitesi ne kadardır?

2. Denizli ilindeki Sümerbanka ait İplik Fabrikasının iş adedi nedir, günlük veya aylık istihsal kapasitesi ne kadardır?

3. Yukarıda zikri geçen bu fabrikaların Gider Vergileri miktarı (ayrı, ayrı) ne kadardır?

4. Gider Vergisinin nispetinde (miktarında) azaltma (düşürme) yapılması hakkında bir şey düşünülmüş düşünülmediği, düşünülmüyorsa miktar ve mahiyeti nedir?

BAŞKAN — Sanayi Bakanı.

SANAYİ BAKANI İHSAN SOYAK — Muhterem arkadaşlar, Sayın Hızır Cengiz arkadaşının sorularına kısaca cevap vereceğim. Fazla vaktinizi almamak için de tekrarlardan sakınacağım.

Birinci sorunun cevabı; Gaziantep'te ve Gaziantep ili dâhilinde Sümerbanka ait bir iplik fabrikası bulunmamaktadır.

İkinci sorunun cevabı : Sümerbank Denizli İplik Fabrikasının iş adedi : 15 080 dir. Senelik istihsal kapasitesi 1 769 ton pamuk ipliği olup, bir yıl 310 iş günü sayılmak suretiyle bulunan günlük kapasite : 5, 7 ton pamuk ipliğidir.

Üçüncü sorunun cevabı : Sümerbank Denizli İplik Fabrikasının son üç yıl içinde Gider Vergisi beyannameleri üzerinden tahakkuk ettirilen İstihsal Vergisinin aylık miktarları ve senelik yekûnları aşağıda arz olunmuştur. 1959 senesinde 3 550 224,48 dir. 1960 da 5 276 113,76 dir. 1961 de 1 544 186,39 dur.

Dördüncü sorunun cevabı : 6802 sayılı Gider Vergisi Kanununa bağlı bir numaralı ilk istihsal maddeleri tablosunun 10/B - b pozisyonuna göre pamuk ipliklerinden alınmakta olan İstihsal Vergisinin nispeti % 30 dur. Bu nispette bir değişiklik yapılması düşünülmemektedir. Zira yapılan incelemelere göre tekstil sanayiinin karşılaştığı problemler arasında İstihsal Vergisinin mühim bir faktör olmadığı anlaşılmıştır. Bu vergide yapılacak nispet indirimlerinin tevlidedeceği geniş ölçüde varidat kaybına (159 rakamlarına göre yukarıda zikredilen pozisyon Devlet bütçesine 210 milyonluk gelir sağlamıştır.) mukabil umulan netice elde edilmeyecektir. Çünkü, pamuklu dokuma sanayiinde bugün karşılaşılan durumun başlıca sebebi kapasite fazlalığı olarak görülmektedir. Buna mukabil 1959 senesinde İstihsal Vergisi olarak 210 milyon liralık bir gelir sağlanmıştır. Devlet bir indirim yaparsa bunun tekstil sanayiine mühim bir tesiri olma-

caktır. Onun için de indirim yapılmıyacaktır. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Soru sahibi.

HIZIR CENGİZ — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Bakana verdikleri cevaptan ötürü teşekkür etmekle sözlerime başlayacağım. Sorunun vergiye taallük eden kısmı memleket çapında mühim ve pek çok vatandaşı ilgilendiren bir husustur. Hususiyile muhitimizde 13 bin kadar tezgâh vardır. Her tezgâhı bir evde farzederseniz ve her evde ortalama 5 nüfusun barındığını hesabederseniz bu mevzuun 65 bin nüfusu ilgilendiren bir mevzu olduğu kendiliğinden meydana çıkar. Dokuma işleriyle uğraşan vatandaşların ne kadar ağır şartlar altında çalıştığını hepimiz bilirsiniz, hepimiz biliriz. Kanaatimce bu hususiyile dokuma işleriyle uğraşan mahallî halkın sarıh beyanları ile sabit olan bir durum vardır. Kullanılan malzemenin fiyatının yüksek olması sebebiyle, maliyet fiyatlarının yükselmesi neticesinde, dolayısıyla birçok vatandaşlar perişan olmaktadır. Bilhassa vergi mevzuunda, küçük sanat erbabının mamullerini satamamaktan doğan karşılaştıkları güçlüklerden dolayı himaye altına alınmaları lâzımdır. Ayrıca vergi tatbikatına bir çare aranması gerektiği kanaatiyle bu soruyu sormuş bulunuyorum. Bu hususta tedbir alınması büyük bir vatandaş kütlesini sevindirecektir.

Hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

11. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Nüvit Yetkin'in, Güney - Doğu bölgesinde kurulacak Teknik Okulun yerinin tesbit edilip edilmediğine dair, sorusuna Millî Eğitim Bakanı Ahmet Tahtakılıç'ın sözlü cevabı (6/68)*

BAŞKAN — Soru sahibi burada. Millî Eğitim Bakanı burada. Soruyu okutuyorum.

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Millî Eğitim Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını derin saygılarımla arz ve istirham ederim.

Temsilciler Meclisi Üyesi
Nüvit Yetkin

Soru :

Güney - Doğu bölgesinde kurulacak Teknik Okulun :

- Nerede kurulması takarrür etmiştir?
- Yerin tesbitinde hangi sebepler âmil olmuştur?
- Karar hangi makamece alınmıştır?

BAŞKAN — Buyurun Millî Eğitim Bakanı.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI AHMET TAH-TAKILIÇ — Yurdumuzda teknik okullar açılması konusunda Temsilciler Meclisi sayın üyelerine izahat vermek imkânını bahsettikleri için Sayın Nüvit Yetkin arkadaşımıza teşekkür ederim. Memleketin teknik sahadaki eleman durumu, ilmî yollarla araştırılmıştır. Sonunda görülmüştür ki yüksek derece teknik eleman mevcudu fazla, fakat ondan sonra tatbikata müessir olacak ve tatbikatta çalışacak teknik eleman miktarı azdır. Bu vaziyet 1952 senesinde şu anda Temsilciler Meclisi sayın üyeleri arasında bulunan ve o zaman müsteşarlık görevinde olan Sayın Reşat Tardu'nun başkanlığında 29 kişilik bir bilim kurulu tarafından incelenmiş ve bu kurul, diğer fikir ve mütalâaları meyanında tahsisen Doğu bölgesinde mühendis yetiştirecek bir okul açılmasını temenniye şayan görmüş ve raporunda bu okulun Elâzığ'da açılmasını tesbit etmiştir. Temsilci üyeler içinde, Teknik Tedrisat Genel Müdürü nezdinde, bilim kurulu arasında profesörler de vardır ve bu profesörler içinde, şu anda Bayındırlık Bakanlığını şerefle temsil etmekte bulunan sayın arkadaşımız Mukbil Gökdoğan da bulunmaktadır. Önce, 1955 te Elâzığ Valiliğine bir yazı yazılmış ve bu yazıda, Elâzığ'da bir teknik okul açılması düşünüldüğü ve bunun için de üniversiteye ayrılan yerden yer verilmesi için 24845 sayılı ve 1.11.1955 tarihli yazı yazılmış ve sonra Elâzığ'da bir üniversite kurulmak üzere evvele alınan yerlerden teknik okula terk edilecek yerin Maliye Bakanlığı tarafından tahsisi için de gerekli muamelelerin yapılmasına tevessül edilmiştir. Bu arada teknik okullar mevzuunun memleket için çok ehemmiyetli olduğu Bakanlıkça nazara alınarak Türk - Alman Kültür Heyetinin de yardımıyla, ayrıca Alman teknik imkânları ile, teknik okul açılması mevzuundaki anlaşmayı şahsan takibettim. Bu anlaşmanın teknik okul için bina ve eleman bakımından özelliği nazarı itibara alınarak bundan gere-

ken verimin alınması için İzmir'de mevcut bir binada 1961 den itibaren derse başlayacak şekilde bu okulun açılması hususu, Hükümetçe kararlaştırılmıştır. Orada da Elâzığ'daki okul için devam eden muamele arasında, Elâzığ'da bir teknik okul açılması için 1957 de tekrar bir kadro kanunu ele alınmış ve 1960 ta bu kanun, Bakanlıkça, Elâzığ ve Eskişehirde birer teknik okul açılması için kadro temin edilerek çıkmıştır. Bu kadro kanunu çıktıktan sonra Bakanlık, ilk olarak Doğu bölgesinde kendisine mahsus teknik eleman ihtiyacını göz önüne alarak, Elâzığ üzerinde durmuş, fakat vatan olduğu günden beri bu memleketin önemli bir konusunun bilhassa teknik okullar olduğu göz önüne alınarak, eğitim konusunda arkadaşlarımız ve soruyu soran Nüvit Yetkin arkadaşımız bu memleket dâvası için müracaat etmişlerdir. Malatya'yı yakinen bilen bir vatandaş sıfatıyla Sultanhamam Harasında Hava Kuvvetleri Tamir Atelyesinden bahsetmek üzere tetkikatımızı bu yönden inkişaf ettirelim, diye talepte bulunuyor. Bu hususta Malatya Valiliğinde 25.4.1961 tarihine kadar ortada bir Malatya meselesi yoktu. Beyefendi diyor ki; «Malatya'yı kalkındırma zihniyetiyle çalışmalarını ve bu mevzudaki müracaatları ile işi ilgili mercilere intikal ettirmiştir.» Bu işi memleket ölçüsünde bir mesele olarak Teknik Müsteşarlığa verdik. Memleketin kültür eğitiminin yanında teknik eğitiminin de ehemmiyeti büyüktür. Müsteşara da vazife verdim ve dedim ki; «Malatya'yı tetkik edin, Elâzığ'ı da görün.» Müsteşar bunları tetkik etti. Ondan sonra nasılsa bir Malatya meselesi çıktı?

Arkadaşlar; şu safahat hiçbir zaman bir Malatya - Elâzığ meselesi değil, hem Elâzığ ve hem Malatya meselesidir. Yani Malatya'nın da teknik meslekî okullara ihtiyacı meselesidir. Fakat maalesef bağıri yanık memleket. Herkes kendisinde birçok müesseseler açılmasını istediği, arzu ettiği için bu işte arzu edilmeyen bir mahallî rekabet havası meydana geldi. Bu işi Vekâletçe sırf ilmî etütlere intikal eden tetkikat neticesinde ilk imkânla Elâzığ okulu açıldıktan sonra 350 milyon liralık on yıllık bir plân dâhilinde memleketin dört köşesinde, bilhassa Malatya'da da bir teknik okul açılması esastır. Van'da bu mevzu etüt edilmek üzere, Zonguldak'ta da etüt edilmiştir. Binaenaleyh, işin safahatı bundan ibarettir. Kararı veren Millî Eğitim Vekâ-

letidir. Ve bu karar ilmî etütlere uygundur ve Vekâletin samimiyetine uygundur. Malatya meselesi doğrudan doğruya şimdi sual teveih edilen Millî Eğitim Vekili Ahmet Tahtakılığ tarafından ortaya çıkarılmıştır. Arkadaşımızın izahatını dinlediğini kabul ediyorum; mukabil bir fikir ve kanaat varsa ona da cevap vermeye âma-deyim.

Hepinizi hürmetle selâmlarım. (Bravo sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Nüvit Yetkin.

NÜVİT YETKİN — Muhterem arkadaşlar, Sayın Bakanın izahatına teşekkür etmekle beraber, memleketin bir teknik okula kavuşmasından kendisi kadar sevinç duyacağımı temin etmek isterim.

Arkadaşlar, memleketin hakikaten teknik elemana olan ihtiyacı karşısında, yurttan bir teknik okul kurulması, hangi ilimizde olursa olsun, hepimizi sevindirir. Şüphesiz, bendenizin böyle bir soruyu huzurunuzda getirmem, bir mahallilik endişesi ile değildir. Sadece iki vilâyet halkını ümitlere düşürüp neticede meyus eden ve ilmî tetkikatın neticesine rıza göstereceğini söylemiş olan Sayın Bakanın sonradan daha geniş bâzı raporları esas tutarak ilmin dediğinin dışında bir yere bunu kararlaştırmış olduğu için huzurunuzda geldim.

Muhterem arkadaşlarım; Sayın Bakan, Reşat Tardu ve Mukbil Gökdoğan'ın imzası bulunan bir ilmî rapordan bahsettiler. 1952 de yapılmış olan bu araştırma raporu başlangıça aittir. İmza koyan arkadaşlarımız da bilirler, Doğu bölgesinde Malatya yoktur. Malatya bu etüde dâhil edilmemiştir. 1955 te Elâzığ Atatürk Üniversitesi için ayrılmış bulunan sahada teknik okul için de bir saha ayrılmasını söylediklerini ifade ediyorlar. Sayın Vekilin hâfızasının kendisini yanılttığını zannederim. Çünkü, kanunla Atatürk Üniversitesi 1957 senesinde tahakkuk etmiştir. 1957 senesinde kanuniyet kesbetmiş olan Atatürk Üniversitesi için 1955 senesinde oraya ayrılmış olan bölgeden yazı yazmaya imkân yoktur. Filvaki Atatürk Üniversitesi kurulması sırasında araştırılan bölge içinde Diyarbakır, Van gibi Malatya da vardır. Ancak, Atatürk Üniversitesinin kuruluşuna dair olan Kanun Mecliste müzakere edilirken bu araştırmalar sonunda ilmî etütlerin Erzurum'un tercih edilmesini gerektirdiği belirtilmiştir. O zaman Elâzığ millet-

vekilleri hiç itiraz etmemişlerdir. Sadece Elâzığ Milletvekili Fethi Ülkü; «Elâzığ ümide kaptırılmıştır, bâzı yerler de istimlâk edilmiştir. Bu yerler ümidederim daha verimli işlerde kullanılır.» diye bir muhalif milletvekili olarak bir temenni izhar etmiştir.

Şimdi, muhterem arkadaşlar, bu konunun başlangıcı şöyledir : Sayın Bakan yanlış hatırlıyorlar: Biz, birkaç temsilci arkadaşla beraber, kendileri daha henüz Millî Eğitim Bakanı Sayın Turhan Feyzioğlu'na vekâlet etmekte iken, gittik görüştük kendileriyle.

Arkadaşlar, Malatya, birçok hakları verilmiş, birçok sahada haklariyle oynanmış, Kırşehir, Abana gibi gadre uğramış bir memlekettir. Bir teknik okul açılmasında zemin ve şartlar müsait ise orada bunun kurulması ricasında bulunduk. Kendilerinin de dedikleri gibi, müsait şartlar bulunduğu söylendi. Bu işi tetkik edeceklerini söylediler. Ondan sonra, Bakan olarak tekrar kendilerini ziyaret ettik. «Malatya Valiliğine yazı yazıldı. Bundan sonra, İzmir, şartlar ve verimlilik bakımından daha müsaittir denerek, Eskişehir'den kaldırıp İzmir'e yaptırıyoruz.» dediler. Bu mevzuda daha evvel de hissi bir durumda verilmiş sözler bulunabilir. «Ben memleketsever bir insanım. Tetkik ettireceğim.» dediler. Müsteşarı vazifelendirmek suretiyle bir ilmî heyeti bu iş için gönderdiklerini ifade ettiler. İş bir ilmî heyetin takdirine bıraktıktan sonra 1955 te yazılmış bir yazının kıymeti kalmamak ve sadece ilmin dediği olmak lâzım gelir. Bu ilmî tetkikin neticesinde Malatya Millî Eğitim Müdürlüğüne ve diğer birçok arkadaşlarımıza ifade edilmiştir ki, bütün şartlar Malatya'nın lehinde tecelli etmiştir. Hattâ teknik okulun burada kurulacağı da tebsir edilmiştir. Ondan sonra Sayın Vekilin 7475 sayılı Teknik Okul Kurulmasına dair tahsisat verilmesini tazammun eden Kanunda da (Elâzığ) yazılıdır. Bunda öyle değildir, Elâzığ yazılı değildir. Filhakika biz bu mevzuu vekilin bir Hükümet mevzuu yapacağını ümit ederek Hükümet Reisine müteaddit defalar müracaat ettik. Ve bu vilâyet halkı ümide düşürülmüştür. Bundan sonra meyus edilirse bu halkın teselli imkânı kalmaz. Bu itibarla mevzuu Hükümet mevzuu haline getirin dedik. Hattâ biz Millî Birlik Komitesine de gittik arkadaşlarım. O zaman Sosyal İşler Komisyonunda demin Maarif Vekilinin bahsettiği Teknik Öğretim Müsteşarı «teknik okul-

lara dair 7475 sayılı Kanunun esbabı mucibesi de Elâzığ'a verilmesini tazammun etmektedir.» buyurdular. Vekil Bey de burada böyle ifade ettiler. 7475 sayılı Kanun yanındadır. Vekilin kendisine de bir nüshasını takdim edeceğim. Bu kanunun esbabı mucibesi ve müzakere zabıtları da burada. Neresinde Elâzığ'dan bahsedilmiştir, göstereyim. Böyle bir şey mevzu bahis değildir, yani Elâzığ yazılı değildir. Aksine; Malatya'nın bölge tetkikinden başka Bakanın elinde bir mesnet yoktur; o da 1952 de. Dikkat buyurunuz, bir defa kurulması düşünülen okul doğuda değil, Güney - Doğudadır. Güney - Doğu denilince, Malatya da bunun içindedir. Nitekim, bu yönden incelenince, Malatya, gerek münakale bakımından yollar kavşağında bulunuşu ve gerekse coğrafi bakımdan ve uzmanlarla takviye hususunda müsait durumda oluşu ve kurulmuş bir sanayiye sahip bulunuşu, içinde Şeker ve Dokuma fabrikalarının, tamir atelyelerinin mevcudiyeti bakımlarından elverişli bir yerdir. Halk, birçok yıllar bir sevince gark edilmişken, 20 Temmuzda, bizim görevli bulunduğumuz bir zamanda çekilen bir telgrafla, doğrudan doğruya iki il arasındadır...

MEHMET SALİM HAZERDAĞLI — Siz yarattınız bu durumu...

NÜVİT YETKİN — Burada umumi bir müzakere yapmak imkânı olsaydı bunu sana ispat edebilirdim. Aslında 7475 sayılı Teknik Okullar Kurulmasına dair olan Kanunun tatbiki, İcra Vekilleri Heyetine tevdi edilmişti. Yani Millî Eğitim Bakanlığına değil, İcra Vekilleri Heyetine aittir. Bu kadar halk ayağa kaldırılmış iken Sayın Bakan niçin bunu bir bakan tasarrufu yapmıştır da Hükümete getirmemiştir?

İkincisi, bu mevzu Hükümet Reisine, Devlet Reisine intikal ettirilmiştir. Devlet Reisi: «Şayet şartlar bu şekilde ise teknik okulun Malatya'da yaptırılması lâzımdır.» demiştir. Bu sözlerle rağmen, Hükümet Reisinin beyanını tekzip eder şekilde bir tasarruf niçin yapılmıştır?

Üçüncüsü, gereken hükümler kanunda yazılıdır. Kanuni bir mecburiyeti yerine getiriyorum buyurmuştur. Böyle bir şey yoktur, yani kanunda böyle bir şey yazılı değildir. Eğer böyle idiye soruyorum: İlk müracaatı yaptığımız zaman bize, «Mümkün değildir, şu şu şartlar muvacehesinde bunun Elâzığ'a verilmesi lâzımdır.» diye halkın ümidini o gün için ni-

çin kesmemiştir de tetkik ettireceğim demiştir. Bunu demek bir şeyin neticesine kail olmak demektir. Niçin tetkik ettirdiği halde onun neticesine kail olmamıştır?

Binaenaleyh Sayın Millî Eğitim Vekilinden birkaç noktayı soruyorum:

1. Kanunun icrasına Hükümet yetkili iken bir vekil tasarrufu haline niçin getirmiştir?

2. İcra Vekilleri Heyetinde verdiği izahatta yaptığı beyan eğer benim işittiğim gibi kanunda yazılıdır şeklinde ise Devlet Reisine bu yolda izahat vermişlerse, bu kanun maddesini göstermek zorundadırlar.

3. ncüsü: Bunu kendilerinden hassaten rica ediyorum, böylesine derinliğine heyecan yaratılmış bir memlekete yeni bir şey müjdeliyecekler midir? Yani, Malatya, hakkı olduğu, lâ-yık olduğu okula ne zaman kavuşacaktır? («Bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Buyurunuz, Millî Eğitim Bakanı.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI AHMET TAH-TAKILIÇ — Efendim, ben 10 yıllık siyaset hayatı içinde Sayın Nüvit Yetkin'i tanırım; fakat, duvar dinleyiciliği vasfını bilmezdim. Beni nasıl dinlemişler? Ben neyim ki, ne yapabilirim ki, Hükümete karşı, M. B. Komitesine karşı böyle bir icraatta bulunurum. Bunlar yeri olmaması gereken sözlerdir. Bu kararın mesuliyetini ben Vekiller Heyetindeki arkadaşlarıma ve Başbakana karşı deruhte etmişimdir. Bunun üzerinde daha fazla izahat vermeyi lüzum görmüyorum.

İkinci olarak, «Üniversiteye ne zaman karar verildi, ne zaman Elâzığ'da bir üniversite kurulması mevzu bahsedildi?» diyorlar. Yazıyı ay-nen okuyorum:

«Vilâyetimizde kurulacak Atatürk Üniversitesi için istimlak edilen arazi üzerinde vekâletimizce teknik okul yaptırılması düşünülmüş ve bu arazinin nivelman ve cihetlerini gösterir bir plân vilâyet Nafia Müdürlüğü hazırlamıştı. Gönderilmesini arz ve rica ederim.»

Şimdi, 1957 de üniversite kuruldu. Aynı zamanda Elâzığ Üniversitesi de mevzu bahsediliyor. Arkadaşlarım; Atatürk Üniversitesinin davası 15 yılın davasıdır. Bu dava büyük Atatürk tarafından yüksek maksatlarla ortaya konulmuştur. Elâzığ'da bir ilmi heyet yıllarca tetkikat yapmıştır. Bu arada Elâzığ'da, Diyarbakır'

da, Erzurum'da diye de düşünölmüştür. 1957 de çıkan kanun bu üniversitenin nerede kurulacağını gösteren ve buna imkân veren bir kanundur. Onun için burada konuşurken, müsaade ederseniz, çok dikkatli olmak lâzımdır. İşte yazı, Teknik Okullar Umum Müdürü burada. Bu yazı ve şu tarihleri ve numaraları sahate ise ve öyle olarak buraya getirdilerse bakanın kendisi hakkında tahkikat yapmaktan başka yapacak bir şey yoktur. Ben milletvekili olarak bu tasarruflta iki şeyi düşünedim; Elâzığ'dan bahsedildiği zaman, «altı, yedi ay evvel birinciliği Elâzığ'dan başkasına veremeyiz. Eskişehir, İzmir daha sonra», diye ifade ettim. Eskişehir'de Ulaştırma Vekâletine ait bir kurs binası var. Bunun için, ticaret öğretimine tahsisi için uğraştım, olmadı. Heyeti Vekileye ben girdiğim zaman, yine hangi binayı istiyorsunuz dediler. Çünkü, eğitimin iki problemi var; birisi, mekân, birisi, öğretmen! Eskişehir'e kadar gittim, fakat lüzumlu binayı alamadım. Hem temsilcisiniz, hem Millî Eğitim Bakanısınız; ne yaparsınız? İzmir'de teknik okul için binayı alırsınız, müzakereler yaparsınız, Berlin'e uğrarsınız, Berlin Büyük Elçisi ile beraber Almanya ile müzakere yaparsınız...

Türk Kültür Heyeti ile yardımlaşma meselesi unutulmamalıdır. Yardım ihtiyacımız vardır. Uzun yıllar vatan müdafaası yüzünden bu sahalarda gözümüzü açamamışız. Süratli kalkınmaya ihtiyacımız vardır. Memleket çocuğusunuz. Bina verilmiş hazır. Eskişehir'e elbette kendi imkânlarımızla veya Almanların temin ettikleri imkânlarla teknik okul açmak mümkün. Derhal faaliyete geçersiniz. Bu sene fen fakültesi açarsınız. Bir üniversite veya teknik okulun yaşaması için her türlü şartlar vardır. Alman imkânları ile açılacak teknik okul İzmir'de açılacaktır. Bu yolda Almanya'da teşebbüse geçtik. Bütün bu işler için teşebbüsler, hayatımı Türkiye'de diğer sahalarda olduğu gibi Millî Eğitim sahasında da yüksek prensiplerin hâkim olması için harcamış Ahmet Tahtakılıç tarafından ve memleket için yapılmıştır. İlan ediyorum bunu bu memlekete!

Kanunun esbabı mucibesinde var mı diye sordular. Ben burada açıkça söyledim; Maarif Vekâletinin teklifinde Elâzığ ve Eskişehir diye gitmiştir. Kanun çıkarken Elâzığ, Eskişehir meselesi kalmıştır. Hattâ vekâlet daha evvel Elâzığ

diye kanun hazırlamış, fakat bu sökmemiştir. Ben diyorum ki, bu tesislere Elâzığ'da da, Eskişehir'de de, Malatya'da da ihtiyaç vardır. Bu iş politika işi asla değildir, memleket işidir.

Size bir misal vereyim : Teknik okullar açacağız, teknik heyet Maraş'a varmış, oradan Mardin'e oradan da Diyarbakır'a gidecek. Daha heyet Malatya'ya varmadan bizim okul Mardin'e gidiyormuş dediler. Geliniz arkadaşlar sizinle bir şey yapalım; istemek hakkımı teşvik edelim, fakat hizmette memleketleri birbirine düşürme politikasından vazgeçelim.

Arkadaşımız diyor ki, buna Bakan âmil oldu. Ben de izah edeyim ki, Elâzığ'ı hiç bilmem. Fakat, söyledikleri tetkikatın sonucunda çok sebepler var, Elâzığ'da bir teknik okul kurulmasına Hükümet prensipleri bakımından çok sebepler var. Bunların hepsini bırakıyorum, Müsteşarın yaptığı tetkikatta bile Elâzığ ile Malatya'nın bünyeleri arasında bir fark yok. Elektrik santrali orada da var, şeker fabrikası, tekstil fabrikası orada da var. Fakat, ulaştırma meselesinde arkadaşımız haklı. Ben Malatya'da teknik okul açılmamasından memnun değilim. Böyle bir şey demiyorum. Bilâkis, bu konu bütün Avrupa'nın da önemle üzerinde durduğu bir meseledir. Bu mesele üzerinde biz de böyle duruyoruz. Bu mevzu benim tarafımdan memleket meselesi yapılmamıştır. Çünkü işi Millî Birlik Komitesi meselesi yaptılar, Başbakan meselesi yaptılar, Bakanlar Kurulundaki izahatı ortaya attılar. Diğer hürriyetler gibi idari hürriyeti de ilk kaymakamlığımdan beri memleket endişesine istinat ettirmiş bir kimseyim. Bu yolu ben yaratmadım. Kendileri yüksek makamlarda bu işin bu şekilde yapılması için faaliyete geçmişler, böyle bir durum yaratmışlardır. Ben Türk Hükümetinde bir Bakan olarak vazife aldığımdan dolayı çok memnunum. Millî Eğitim işlerimizin de çok iyi bir şekilde görüldüğünü iddia ediyorum.

BAŞKAN — Nüvit Yetkin.

NÜVİT YETKİN — Sözlerime Sayın Tahtakılıç'ın bir sözü ile başlamak istiyorum : Bu işte konuşurken çok dikkatli davranmak lâzımdır. Yalnız şunu da ilâve edeyim ki, bana «duvar dinleyici» demesini kendisine yakıştıramadım. Bu işte Sayın Bakanın birtakım keyfi tasarruflara girişmekte olduğu intibahı alınca Hükümet Reisine gittik. Bu, bir Temsilciler Meclisi Üyesi-

nin tabii ve sarîh hakkıdır. Temsilciler Meclisi Üyesi olarak ve Devlet Reisiyle Hükümet Reisiyle nasıl konuşulması lâzımgeldiğini bilen insanlar olarak sadece hakikatleri ifade ettik. Ondan sonra Devlet Reisi bize telle aynen nakletti : «Şartlar sizin lehinizdedir. Böyle tecelli ettiğine göre bu okul mutlaka Malatya'da yapılacaktır» dediler. Kendilerine bunu Malatyalılara müjdeliyelim mi dedik. Müjdeleyin dediler. Bundan başka Millî Birlik Komitesi Sözcüsü Sayın Ali Armağan bu işi basın mensuplarına açıkladı. Şimdi bu beyanınıza istinaden, Devlet Reisinin sözlerinden sonra İera Vekilleri Heyetinde verdikleri izahatı ile okulun Elâzığ'a verilmesini temin etmek benim vazifemdi diyorsunuz. Bu vaziyette ya ben Devlet Reisini iğfal etmişimdir, ya da kendileri. Ben esbabı mucibesini aradığım zaman gördüm ki, Vekil «kanunda yazılıdır» demiş. Şimdi hâlâ, «sevk edilirken Hükümet tarafından Elâzığ için sevk edildi» diyor. İşte esbabı mucibe burada. Bu söyledikleri ve var dediklerini gösterebilirler burada lütfen. Esbabı mucibede Elâzığ kelimesini gösterebilirler, ben şu anda politika hayatımdan çekilirim. Gösteremezse, kendileri âkıbetine razı olsunlar. Çünkü, Hükümet Reisine kanunda yazılıdır denmiştir.

Şimdi, demek ki duvar dinleyicisi ben değilmişim. Ben, hakikati tetkik etmek isteyen bir adamım. Bu sıfatı ben kendilerine bırakırım.

Muhterem arkadaşlar, biz kendilerine müracaat ettiğimiz zaman, niçin bize gerçeği göstermemişlerdir? Niçin yazılan yazıya cevap vermemişlerdir? Niçin, Malatya halkı müspet bir netice çıkacak diye, Malatya'da bir teknik okul açılacak diye, ora halkı büyük bir sevince gark edildikten sonra, niçin böyle bir kütlenin hüsrana sevk edilmesine, sebeb olmuşlardır? Binaenaleyh, demin arz ettiğim gibi, bu okulun Elâzığ'da yapılmasına ben de sevinirim. Teknik okulun Malatya'da yapılmasında Malatya halkının ya hakkı vardır ya da yoktur. Hakkı varsa oraya yapılmalıdır, yoksa illâ Malatya'ya yapılsın demiyoruz.

Sonra, «niçin Millî Birlik Komitesine gittiniz?» diyorlar. Millî Birlik Komitesi muhtar, teşriî bir organdır. Bu organa derdimizi dökmek, dertlerimizi oraya götürmek, sizlerin huzurunuzda getirmekten farksızdır. Bu iş Sosyal İşler Komisyonunda kendilerinin gıyabında, fakat kendi mümessillerinin huzurunda yani Millî Eğitim Bakanlığının Teknik Müsteşarının hu-

zurunda görüşülmüştür. Orada maalesef «7475 sayılı Kanunun sevk edilmesinde Elâzığ olduğu şeklinde yazılıdır» denilmiştir. Halbuki Bakanın verdiği izahatla mevzu arasında ayrılık vardır. Ben bir teklifte bulunuyorum : İctüzüğümüzün 65 nci maddesi sarıhtır. Her hangi bir mevzu üzerinde Meclis bir inceleme ve araştırma komisyonu seçebilir ve bu suretle bir madde hakkında malûmat edinilebilir. Ben bu maddeyi tahrik etmek için bir takrir veriyorum. İltifat edilirse şu okulun objektif esaslar dâhilinde mi, yoksa politik esaslar dâhilinde mi halledilmek istendiği ortaya çıkacaktır. (Alkışlar)

BAŞKAN — Buyurun.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI AHMET TAH-TAKILIÇ — Ben mevzu üzerinde uzun boylu durmak istemiyorum. Bir Meclis tahkikatı mevzuunu şerefle kabul ederim. Şimdi kendileri de ifade ettiler ki; teknik tedrisat müsteşarım ve kâlette yapılan teklifte Elâzığ adının bulunduğunu söylemiştir. Bana verilen teknik malûmat budur, yazı da budur. Dosyalar arasında var.

Esbabı mucibe diyorlar. Şimdiye kadar bu mevzuda soğukkanlılığımı muhafaza etmeğimin sebebi şudur; Görüyorsunuz siyaset nerele-re kadar giriyor? Size şu telgrafları okusam, mâsum halkın birçok usullerle nasıl komşuyu komşuya düşman edecek seviyeye götürüldüğünü görürsünüz. Onun için bu konuda soğukkanlılığım çok yerindedir. Eğitim işlerinde sonuna kadar soğukkanlıyım.

Gazeteciler soruyor : «Şu konuda böyle, şu konuda şöyle demişsiniz» Ben Millî Eğitim Bakanım, şu halde buna cevap veremem, diyorum. Dikkat buyurunuz, 7 aydır bu polemige girmiyorum. Bu gazeteleri hâtıra olarak saklıyacağım.

Efendim, 10 yıldır Malatya her şeyden mahrum kalmış. Arkadaşlar, Türkiye her şeyden mahrum kalmıştır. Belki 15 yıldır Elâzığ her şeyden mahrum dersem, böyle bir polemige girmeye lüzum var mı? Niçin efendim? Elâzığ'dan Nurettin Ardaçoğlu'nun namzetliğini koymasının ihtimali varmış. Böyle bir düşünce asla aklıma gelmez. Nurettin Ardaçoğlu gibi bir kimsenin bu maksatla mebus olması gibi bir düşünceyi de lânetle karşılarım. Bir vakitler Devlet işlerinde gene rol almıştım. Birçok arkadaşlarım bilirler. Partizan valiler ve birtakım parti mensupları

yüzünden meslekten ayrıldım. Zabıtları okuyabilirsiniz. Hayatımın seyrine bakınız. Temsilciler Meclisinin Tüzüğünü hazırlarken evinizde de görüştük. Evvelâ beraber el birliği yaptık. Onun için on yıldır her şeyden mahrum olan bu memleket için hükümet prensiplerini temsil eden bakan şu izahat karşısında mevcut kanuni imkânlarla teknik okulun birisinin Elâzığ'da açılmasına karar verdik. Ondan sonra önümüzdeki bütçe yıllarından itibaren Türkiye ölçüsündeki bu tetkikat inkişaf ettirilecektir ve Malatya da nazarı itibara alınacaktır. Nitekim Van için bir talep vâkı olmuştur. Yakında teknik heyet Van'a gidecektir.

Bir hafta evvel Zonguldak'ta idim; buradaki Maden Teknik Okulunun bir teknik okul haline getirilmesini inceledik. Onun için siyaset kelimesini kullanırken, ben «Kendinizin seçilmesi için Malatya mevzuunu kuralamanız doğru mudur, yakışır mı?» dersem ne olacaktır? Ben Ardıçoğlu'nun seçtirilmesi için çalışacağım. Arkadaşlar bu kapı kapanmazsa kendimiz ve nesillerimiz bedbaht olacaktır. Siz eğer siyaset sözünü açarsanız söyleyeceğim çok şey vardır. («Bizim de var» sesleri) Karşılıklı olur zaten.

Sizin tahammülsüzlüğünüz şuradan geliyor : Nasıl oluyor da, Millî Eğitim işleri dimdik yürüyor? (Gürültüler), (Gülüşmeler), (Maşallah sesleri)

FERDA GÜLEY — Bakınız, sizin yaptıklarınızı ben sorayım da cevap veriniz bakalım. (Gürültüler)

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI AHMET TAH-TAKILIÇ — Hay hay.

BAŞKAN — Nüvit Yetkin.

NÜVİT YETKİN — Muhterem arkadaşlar, politikanın Sayın Bakana neler hatırlattığını gördünüz. Ben ne Nurettin Ardıçoğlu'ndan bahsettim, ne de hatırımdan geçti. Yalnız, Hükümet tasarrufunun objektif ölçüler içinde olmasını istedim.

Arkadaşlar, bir işte Elâzığ Malatya'dan elverişli ise, eğer, Elâzığ'ın hakkı iken Malatya'ya bir iş yapılırsa beni yine bu kürsüde bulacaksınız. (Bravo sesleri, alkışlar) Niye Malatya'ya yaptınız, Elâzığ'a yapmadınız bu işi derim. (Bravo sesleri, alkışlar) 10 yıllık siyaset hayatımda bir gün, mahallî soru vermemişimdir. Eğer vermişsem lütfen arkadaşlarım söylesinler. Ben bu gibi şeylerden çok dışarıdayım.

Şimdi, birtakım telgraflar almışlar. Bu telgrafları iddia ettikleri gibi bir tertip addediyorlarsa sureti katiyede bunu reddederim. Sayın Kâmil Karavelioğlu o zaman Malatya'da idi, halkın heyecanını yakından görmüştür, halkın heyecanını yatıştırmak için ne kadar çok zahmet çektiğimizi bilirler. Bak, sana istifa ediyorlar. Bunları ben tertip ettirmiyorum. Beraber çalıştık. Bu iş, her hangi bir keyfilik ve politika kokusu girmeden objektif, kanuni ve âdil ölçüler içinde yapılsın. Bana diyor ki, «Bana gelecek yerde...» O derece çok geldim ki, Sayın Vekil, nihayet en son, münakaşa etmeden evvel, koridorda sizi bulup, «Rica ederim, geleyim, görüşelim.» dediğim zaman, «Sizi davet ederim, gelirsiniz, şimdi gelmeyin.» dediniz. Demek ki; ben sizi takibetmek hususunda hiçbir gayreti ihmal etmiş değilim.

Malatya'nın mahrumiyetinden bahsettiler. Malatya'nın mahrumiyeti sebebiyle bir nimete, bir mükâfata kavuşturulması meselesi benim dâvam olamaz. Bu Malatya'nın hakkı ise istiyoruz. Hakkı değil ise şimdiye kadar verilmiş olan hangi hizmet Malatya'nın hakkı değilken her hangi bir politik maksatla verilmiştir gibi bir ima yapıyorlarsa bunu da sureti katiyede mensubolduğum partim, şahsım ve malatyalılar adına reddederim. Demin de arz ettim; bu mevzuun daha derinlemesine görüşüleceği zaman gelecektir. İnşallah taktirimi kabul edersiniz de mevzuu çok daha derin olarak incelemek imkânını buluruz.

2. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Nüvit Yetkin'in, Güney - Doğu'da kurulması mukarrer bölge Teknik Okulunun kurulacağı yerin tesbitinde Millî Eğitim Bakanlığının yaptığı tasarrufun hâkl sebeplere ve okulun kuruluş gayesine uygun olup olmadığı hakkında Temsilciler Meclisi İçtüzüğü'nün 56 ncı maddesine müsteniden Meclisçe inceleme ve araştırma yapılmasına ve bu maksatla beş kişilik İnceleme ve Araştırma Komisyonu kurulmasına karar alınmasına dair önergesi (9/1)*

BAŞKAN — Efendim, Sayın Nüvit Yetkin'in bir önergesi var, okuyoruz.

Temsilciler Meclisi Yüksek Riyasetine Güney - Doğu'da kurulması mukarrer olup inşası için bu yıl bütçesinde 2,5 milyon tahsisat

ayrılmış olan bölge Teknik Okulunun kurulacağı yerin tesbitinde Millî Eğitim Bakanlığının yaptığı tasarrufun haklı sebeplere ve okulun kuruluş gayesine uygun olup olmadığı hakkında Temsilciler Meclisi İhtüzüğünün 56 ncı maddesine müsteniden Meclisçe inceleme ve araştırma yapılmasına ve bu maksatla beş kişilik İnceleme ve Araştırma Komisyonu kurulmasına karar ittihaz buyurulmasını arz ve teklif ederim.

14 . 8 . 1961

Temsilciler Meclisi Üyesi
Nüvit Yetkin

BAŞKAN — Efendim, önerge, bir karar alınmasına taallük ediyor. Karar için yeter sayı yoktur. («Yoklama yapılsın» sesleri) (Lüzum yok sesleri)

COŞKUN KIRCA — Efendim, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

COŞKUN KIRCA — Muhterem arkadaşlarım; şu ana kadar Sayın Nüvit Yetkin ile Sayın Millî Eğitim Bakanı arasında cereyan eden tartışma bir sözlü soru vesilesiyle olmuştur. Şimdi, bir inceleme ve araştırma komisyonu kurulması için bir tahrir vardır. Kurulacaksa, bu komisyon nasıl kurulacaktır? Kimlerden terekübedecektir? Yoksa mevcut komisyonlardan birisi mi bu işle vazifelendirilmelidir? Bütün bunlar ayrıca müzakeresi yapılması gereken hususlardır. Bu itibarla, bu tahrir şu anda, sözlü sorular içinde, bir gündem maddesi vesilesiyle yüksek reylerinize arz edilmemek gerekir. Bunun başka bir gündemde ayrı bir madde olarak yer alması ve o zaman bu hususların görüşülmesi ve kararlaştırılması uygun olur, kanaatindeyim.

BAŞKAN — Muhakkak ki, bu önerge üzerinde bir müzakere açılması gerekmektedir ve bunun neticesinde de bir karar istihali icab ediyor. Bu itibarla heyetiniz tensibederseniz gündeme devam edelim. Bunu başka bir oturuma bırakalım. Başka bir oturumda bunun müzakere edilmesini ve gündeme devam edilmesini kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündeme devam ediyoruz.

Efendim, 11 nci soru cevaplandırılmıştır.

12 nci soruya geçiyoruz.

12. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Halil Akyavaş'ın, Öğretmen Okulları Umum Müdür Muavininin ne için Öğretmen Okuluna nakledildiğine dair sorusu Millî Eğitim Bakanı Ahmet Takılıç'ın sözlü cevabı (6/69)*

BAŞKAN — Halil Akyavaş, burada. Millî Eğitim Bakanı da burada.

Soruyu okuyoruz, efendim.

31 Temmuz 1961

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

Gazetelerden öğrendiğimize göre Öğretmen Okulları Umum Müdür Muaviniğinde çalıştırılmakta olan Şube Müdürü Şükrü Koç görülen lüzum üzerine Öğretmen Okuluna nakledilmiştir.

Adı geçen şahsın vazifesindeki gayreti ve çalışkanlığı bilindiği halde hakkında ne gibi bir lüzum görüldüğünün sözlü olarak Temsilciler Meclisinde Millî Eğitim Bakanı tarafından cevap verilmesi hususuna delâlet buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

Temsilciler Meclisi Üyesi
Halil Akyavaş

BAŞKAN — Söz Bakanındır.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI AHMET TAHKİLİÇ — Muhterem arkadaşlar, sayın Halil Akyavaş arkadaşımın, Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları Umum Müdürlüğünde Şube Müdürü olan bir arkadaşın naklinin gazetelerde türlü tefsirlere yol açtığından bahsederek bunun sebebinin açıklanmasını istemektedir.

İnkılâptan sonra benim Vekil olduğum güne kadar, üçü Müsteşar olmak şartıyla 35 Umum müdür, Umum Müdür Muavini ve Şube Müdürü nakledilmiştir. Benim Bakan olduğum tarihten bu ana kadar, yani sekiz aylık devre zarfında 6 umum müdür ve beş şube müdürü takdir dolayısıyla vazifelerinden alınarak Millî Eğitim Bakanlığında aslı olan öğretmenlik vazifelerine verilmişlerdir. Biliyorsunuz ki, Millî Eğitim Bakanlığında aslolan hizmet öğretmenliktir. Bu keyfiyet bütün dünya ölçüsünde böyledir. Biz idari vazifeyi bir öğretmen üzerinde ilâve ve geçici bir vazife telâkki ederiz. Nitekim 789 sayılı Kanunun 12 nci maddesinde, Maarif de aslolan öğretmenliktir diye sarîh bir hüküm mevcuttur.

Demek ki, bir şube müdürlüğünden, idari

bir vazifeden, asıl vazifesi olan öğretmenliğe nakledilmekle, Ankara'da maaş ve müktesebatlarından hiçbirisini kaybetmemek şartıyla öğretmenliğe nakledilmesine sebeb olan hususlar, idare için, izah edilecek bir konu değildir. Bu ne kadar böyledir ki, bundan önce 3 müsteşar değişmiştir, İnkılâp Hükümeti zamanında 35 genel müdür ve şube müdürü değişmiştir. Üç müsteşar, 6 genel müdür, 5 şube müdürü değişmiştir. Bunların hiçbirisi, bize niçin bu vazifeleri verdiniz, bizi niçin naklettiniz, dememişlerdir. Çünkü Maarif Vekâletinde bu arkadaşlara verilen idari vazifeler geçicidir. Aslanan öğretmenliklerdir.

Ortada, idari takdirden başka bir şey yoktur. Gazetelerde bâzı yazılar çıktı. Cevap vermeye değmiyecek kadar gayrivârit, yanlış haberler, tefsirler çıktı. Bunların hepsi tahminden ibarettir, hiçbir mesnede dayanmamaktadır.

Şurasını söyleyeyim ki, öğretmenlik, doktorluk gibi, hâkimlik gibi bir meslektir. Asıl vazifesi öğretmenlik olan bir şube müdürü nakledilmiştir, aslı vazifesine verilmiştir. Bu tamamıyla idari bir tasarruftur, ne idaresizlik vardır, ne kanunsuzluk vardır. Tamamiyle kanuna, mevzuata uygundur.

BAŞKAN — Soru sahibi, Halil Akyavaş.

HALİL AKYAVAŞ — Pek muhterem arkadaşlarım; Sayın Millî Eğitim Bakanına verdikleri izahattan dolayı teşekkür ederim. Maarifte asıl olan hakikaten öğretmenliktir. Ancak, Millî Eğitim Bakanlığı teşkilâtında bulunan müsteşarlardan umum müdürüne ve şube müdürlerine kadar öğretmenliğe razı olan fert görmedim. 16 yıldan beri bakanlıkta daima aynı umum müdürleri daima aynı şube müdürleri veya müsteşarları vazife başında görmekteyiz. Demek ki, öğretmenlik yalnız bizlere mahsus. Bunlar idare işlerinden ayrılmıyorlarsa ki öyledir, şu halde Şükrü Koç arkadaşımızın nakli bir kasit eseridir. O ve ona benzer arkadaşların durumlarını gözeterek bu sual tavrımı vermiştim ve bu şekilde kendilerinden Meclis kürsüsünden bu hususlar hakkında düşüncelerini öğrenmek istiyorum. Aziz arkadaşlarım.

27 Mayıs 1960 sabahı hürriyet havası içinde gözlerini açan memurlarımız ve dolayısıyla öğretmenlerimiz, artık bundan sonra görülen lüzum üzerine nakledilemeyeceklerini, çoluk ço-

euklarının, bakanların takdir haklarını kullanmaları yüzünden perişan duruma düşmiyeceklerine inanmışlar, bir zulüm perdesi kalkarken kendilerini hürriyete doğru götüren esaslara kavuşmanın sevincini içlerine sindire sindire mesut havayı teneffüs etmeye başlamışlardı.

Türk öğretmeni şuna inanmıştı ki, artık bir daha Tevfik İleri gibi bir Bakan gelip te fikirlerinden dolayı öğretmenleri vekâlet emrine almayacak, görülen lüzum üzerine bir yerden başka bir yere nakletmiyecekti : Yine Türk öğretmeni şuna inanmıştı ki, Tevfik İleri gibi bir Köy enstitülerine cephe almış Bakan gelmiyecek, Türk maarifi bir bütün olarak çalışacaktı.

27 Mayıs Devriminden sonra Millî Eğitim Bakanlığında anlayışlı bakanlar geldiler. Bu birlik ve beraberliği devam ettirmeye çalıştılar. Bu hava ancak geçen Temmuz ayına kadar devam edebildi. Esasen ne oldu ise hep o Temmuz ayında oldu.

Çünkü 14 Mayıs 1961 de yıllık kongresini yapan Ankara Öğretmenler Derneğinin yeni yönetim kurulu seçiminde gençler listesi ekseriyetle seçimleri kazandılar. Bu seçim bâzı kimseleri telaşa düşürdü. Sebebi şu idi : Kazananların ekserisi Köy Enstitüsü çıkışlı ve Köy enstitülerinde çalışmış kimselerdi.

Ortalıkta bir yaygara koptu : «Öğretmenler arasında ikilik var!» Halbuki ne böyle bir ikilik var, ne de ikilik yapmaya çalışan : Kurt kuzu hikâyesi. Bütün mesele seçimi kaybetmenin verdiği bir sinir buhranı idi.

Aradan 2 ay geçti. 17 Temmuz günü Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonunun Samsun'da kongresi yapılacak. Bu kongrede de seçimler olacaktı ve seçimleri kaybetmekte mukadderdi.

Ne yapalım seçimi kazanmak için? Kazanma şansı kuvvetli olanları toplantıya iştirak ettirmemek lâzımdır. Öğretmen olanlara mâni olunamazdı. Çünkü Temmuz ayı onların izinli oldukları aydı.

Ama Millî Eğitim Bakanlığında vazifeli olupta korktukları listeden aday olacaklara izin vermemek, onları vazife ile başka yerlere göndermek mümkün idi. İşte bu maksatla faaliyete geçildi. Trabzon Beşikdüzü Öğretmen Okulunda seminerde bulunan Şükrü Koç'a toplan-

tidan 3 gün önce bir tel çekildi. 13 Temmuz 1961 tarih ve 7001. sayılı bu telle kendisine acele olarak Kars, Artvin, Rize, Gümüşhane ve Erzurum Öğretmen okullarının tetkik vazifesi verildi. Toplantı Samsun'da olacaktı. Maksat Samsun'a gelmesini önlemektir.

Arkadaşımızın tel emri ile Samsun'dan daha uzaktaki illere doğru uzaklaştırılma işi sağlanırken bir taraftan da gıyabında nakli yapıldı. 18 Temmuz tarihinde Atatürk Öğretmen Okuluna tâyini çıktı.

Şükrü'ye 13 Temmuzda tel çekiliyor, 5 - 6 ilde tetkik yapması bildiriliyor, 18 Temmuzda da öğretmenliğe naklediliyor. Toplantı ise 17 - 18 - 19 ve 20 Temmuz tarihlerinde yapılıyor.

Burada bir iki noktayı dikkatinize arz etmek istiyorum :

Nakil tarihine, vazife verilmiş gününe bakılırsa bütün hedef arkadaşın toplantıya iştirak ettirilmemesidir. Bu hususta vekâletin sarf ettiği gayret gözden kaçmamaktadır.

Millî Eğitim Bakanı olduğu sıralarda Sayın Tahtakılıç'ın «Hiç kimsenin gıyabında nakil işlemi yapılmıyacaktır.» demesi ile arkadaşımızı gıyabında nakletmesi arasında geçen zaman, Sayın Bakanın verdiği sözün ne kadar kısa sürdüğünü, vaatlerine karşı ne kadar dayanabildiğini göstermesi bakımından enteresandır.

Bir diğer mesele de arkadaşımızın derneklerle uğraşması siyaset kabul ediliyor. (3 Ağustos 1961 tarihli Öncü gazetesinde yayınlanan Öğretmen Okulları Umum Müdürünün beyanatına göre) Ama yıllardan beri dernek veya federasyon içinde seçimlere katılıp bunu âdetta kendine meslek edinmiş olanlar var ki onlarınki siyaset sayılmıyor ve üstelik de umum müdür muavinliğine tâyin edilmek suretiyle ondan bir de mükâfat görüyorlar.

Eğer derneklerle uğraşmak suç ise bu herkes için aynı olur. (Kaldı ki, dernekçiliğin siyaset olduğunu hiçbir kanunda ve hiçbir yönetmelikte görmedik) Demekki iki kişiden biri cezalandırılıyor. Diğeri de taltif ediliyor.

Mükâfat gören kim, onu arz edeyim : Vakıtle Tefvik İleri Bakan iken bir kısım öğretmenleri, Köy enstitülerinin yeniden açılmasını isteyen makaleler yazıyorlar diye vekâlet em-

rine almıştı. Sırf fikirlerini meslekî dergilerde yaymaktan başka suçları olmıyan bu arkadaşların çoluk çocukları perişan olmasın diyebendenizin başkanı bulunduğu ve merkezi İzmir'de bulunan Türkiye Köy Öğretmen Dernekleri Federasyonu bir yardım kampanyası açtı. Hepiniz hatırlarsınız. Federasyonumuzun bu hareketini duyan İleri hiddetlenerek bazı arkadaşlarımızı mecburi nakle tâbi tuttu. 10 - 15 kişiyi bu şekilde uzak bölgelere nakletmekle gözdağı vermek istedi. İşte tam o sırada merkezi Ankara'da bulunan Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu İdare Heyeti Zaffer gazetesinde bir bildiri yayınladı. Ve dedi ki, «Tefvik İleri'nin hareketi doğrudur. Köy öğretmenleri yanlış yoldadır. Bizim Köy Öğretmenleri Federasyonu ile bir alâkamız yoktur». İşte bu bildiriye yayımlıyanlardan biri olan zat bugün mükâfat görmüş ve umum müdür muavini olmuştur.

Ceza gören kim; ceza gören de o tarihte Tefvik İleri'nin gittiği yolun yanlış olduğunu Demokrat İzmir'de yazarak Tefvik İleri'yi tenkid eden ve Tefvik İleri tarafından mahkemeye verilen arkadaşımız Şükrü Koç'tur.

Mesele yalnız Koç hâdisesi olsa yine sesimizi çıkarmıyacaktık. Tefvik İleri'nin yaptığı hareketler aynen devam edince bu sözlü soruyu vermek mecburiyetinde kaldık.

Bir iki misal arz edeyim.

Denizli'de okulsuz köy bırakmıyan her sene birbiri üzerine takdimname alan bir inşaat teknikeri vardır. Adı da Enver Ötnü'dür. Bu arkadaş Köy Enstitüsünden mezundur. Çalışkanlığı ile muhitinde tanınmıştır. Aynı (görülen lüzum üzerine) Enver Ötnü'ye de tatbik edilmiş, aynı tarihlerde Denizli'den alınarak Balıkesir'e verilmiştir.

Keza Samsun'da NATONUN PX ler Müdürü Hüseyin Erçelik Dış Münasebetler Umum Müdür Muavinliğine tâyin edilmiş iken, Enstitü mezunu olduğu öğrenilmiş, zekâsı, çalışkanlığı, yabancı dil bilirliliği nazarı itibara alınmadan derhal Samsun Erkek Sanat Enstitüsü İngilizce Öğretmenliğine nakledilmiştir.

Bütün bunları arz ettikten sonra kanaatimi açıklıyorum :

Yukarda zikredilen olaylar Türk maarifinde bir Tefvik İleri zamanında yapılmış, bir

de şimdi eksik olmasın Sayın Tahtakılıç zamanında yapılmaktadır.

70 bin öğretmen görülen lüzumun bir gün kendi başlarına geleceğini düşünerek huzursuzluk içinde bulunmaktadırlar. Bu huzursuzluk ancak, Ahmet Tahtakılıç'ın Millî Eğitim Bakanlığından istifası ile ortadan kalkabilecektir. Güzel İnkılâbımıza gölge düşürmemesi için Sayın Bakandan ancak bunu bekliyebiliriz.

BAŞKAN — Millî Eğitim Bakanı.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI AHMET TAHTAKILIÇ — Efendim, mevzuda bir sayın öğretmenin ismi mevcudolduğu için, ben arkadaşım gibi işi taşıyıp şahsiyata dökmeyeceğim. Verdiği izahattan öyle anlaşılıyor ki, sanki birtakım dalavereler varmış, bunları arayıp bulmak, memlekette mevcudolduğunu düşünmek dahi günahdır. Arkadaşlar bugün Millî Eğitim Bakanlığı camiasında o kadar bir birlik vardır ki, bu birliğin mevcudolmadığını iddia etmek, huzursuzluk çıkarmak demektir. Bir misal vereyim :

Arkadaşlar benim verdiğim misaller, demin saydığım rakamlar, 27 Mayıs'tan sonra üçü müşterek olmak üzere 35 umum müdür, umum müdür muavini ve şube müdürü ve benim zamanımda da 6 umum müdürün değiştiğini söyledim. Şimdi bu yapılan nakillerin hepsi haklı da bir tek arkadaşım ki haksız. Böyle şey olmaz arkadaşlar.

Arkadaşlar; Millî Eğitim Bakanı Ahmet Tahtakılıç Köy Öğretmen Okulları Federasyonu talebetmeden 2 bin lira tahsisat verdi. Yine Samsun kongresine, ihtiyaçları karşılansın diye, 2 bin lira tahsisat verdi. Çünkü meslekî teşekküllerin var olması, yaşaması arkadaşımın yaşı çok küçük - 16 yıldır benim mücadele ettiğim bir mevzudur. Öğretmenler arasında da bir ayrılık varmış?... Yok arkadaşlar. Şu esnada bu kadar öğretmen birliği vardır, Arkadaşlar, Millî Eğitim Bakanlığı, bütün erkânı ile günde 11 saat müspet işler yaparak, çalışmaktadır. İşler normaldir. Gösterdikleri misaller, camia hakkında bir fikir verecek mahiyette değildir.

Millî Eğitim Bakanlığını biz bir bütün haline getirmek, ayağa kaldırmak istedik. Her türlü haklarını temin etmeye çalıştığımız öğ-

retmenler arasında, camia arasında bir çaban başı meydana getirmek istiyorlar. İş gazetelere kadar intikal ettirdiler, birtakım iftiralar yapıyorlar.

Bir yazı: «Servet sahibi, evinde göp tenekesine kadar ithal malı olan bir öğretmen..»

Arkadaşlar, bu öğretmen, 27 Mayıs'tan sonra iş başına gelmiştir. Kendisi çok çalışkandır. Köy öğretmen okulundan mezundur. Kendisine UNESCO tarafından Seylân'da vazife verilmiştir. Ayda 800 dolâr maaş almıştır. Bir otomobil değil, bir kütüphane getirmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığında her öğretmenin şerefi mukaddestir. Biz birliği, bütünlüğü ayağa kaldırmak istiyoruz. Bakanlık, millî eğitim camiasında birlik yaratmak ve öğretmenlerin şerefine toz kondurmamak için her müspet tedbiri alacaktır. İdari kadrolarda lüzumlu görülen değişiklikleri yapabilir. Mucip sebepleri ben not ettirdim. Çünkü öğretmenlik şahsiyeti üzerinde sicili, üzerinde her hangi bir kayıt düşmek kolay değildir; ama idari vazife ve umum müdürlük ve bir müsteşarlık veya şube müdürlüğü çalışması, tesbiti mümkün bir idari vazifedir, bir idari takdirdir. Kanunda da bu böylece zikredilmiştir. Biz bahsi geçen arkadaşımıza ne yapmışız. Ankara'da meslek dersi öğretmenliği yapmasını teklif etmişiz. Bu kaçınılacak bir vazife ve durum mudur arkadaşlar?

Tevfik İleri ve devrinin ıstırabını evinin köşesinde yaşarken seyreden bir insan değilim. O devir bir daha gelmeyecektir. Bu devrin gelmemesi için hayatını vermeye âmade Türkiye'de üç insan varsa bir tanesinin ben olduğuma inanmanızı rica ederim. (Sağ taraftan «yok, canım!.. Bu kadar da değil» sesleri.)

Öğretmen kütlesi üzerinde konuşurken dikkatli olunuz arkadaşlar. Öğretmenler arasında, ne köy enstitüsünden mezun olmuş bulunanlar ve ne de öğretmen okullarından veya bu gibi başka müesseselerden yetişmiş olanlar arasında hiçbir ikilik ayrılık yoktur.

Arkadaşlar 222 sayılı Kanun şimdi onaylandı. Arkadaşlarımızdan bâzılarının şahıs gaygısı var. Ben Millî Eğitim Bakanlığı görevini deruhte eden bir insan olarak, vazifem muvakkat olsa dahi, öğretmen yetiştirmekle görevliyim..... Hangi teftiş vazifesi ve ben hangi vazif-

feyi verdim. Binaenaleyh müspet vazife için gittiler. Bunun içinde neler varmış?... Şimdi hatırlıyorum. Bütün bu tertiplerden sonra ne oldu?... Arkadaşımız öğretmen olarak Samsun Öğretmenler Federasyonunda yer aldı. Demek ki ortada böyle bir hâdise yok, yalnız bir ve-him var.

Başkalarının haysiyetiyle oynandı. 4 yıl ay-da 800 dolâr alan bir öğretmen, Seylan'da UNESCO hesabına vazife gören arkadaş dö-nerken memleketine kütüphane getirmiştir. Bunu, burada makaleye mevzu yapmak, bu ar-kadaşa yapılan en büyük kötülüktür.

Arkadaşım rüya görüyor. Öğretmenler bu-gün Millî Birlik icraatından ve bu arada Millî Eğitim Bakanlığının gördüğü hizmetten dolayı memnundur, son derece bir huzur içindedir. Ben de bu huzur içinde vazifeme devam edi-yorum ve öğretmen arkadaşlarımın şahıslarına gölge düşürmemek üzere bu mevzuda başkaca izahat vermiyorum.

BAŞKAN — Soru sahibi.

HALİL AKYAVAŞ — Muhterem arkadaş-larım, bu tâyin işleri normal olsaydı, bendeniz söz konusu etmiyecektim. Ancak, görülen lüzum üzerine nakledilmiştir.

Bu nakil muamelesi yapılırken Zatişleri Ge-nel Müdürlüğü, kararnameye bir sebep konma-sını istemiş, bunun üzerine Öğretmen Okulları Umum Müdürü, «daire işlerinin daha selâmet-le ve rahatlıkla yürütülmesi bakımından nakli lüzumludur» demiştir. Bu, sebep gösterilerek nakledilmiştir.

İkinci bir nakil işi vardır. Denizli'de çalışkan bir tekniker, inşaat teknikeri, oradan alınmış, Balıkesir'e verilmiştir. Bir sebep yoktur, Maa-rif Müdürünün teklifi ile yapılmıştır. Bir kim-se nakledilir ama, muvaffak olmaz da nakledilir. Bir sebep gösterilmeden nakledilir mi? Ben gö-rülen lüzum üzerine yapılan nakiller üzerinde duruyorum. Arkadaşımız Şükrü'nün Samsun Kongresine pekâlâ iştirak ettiğini söylüyor Sa-yın Bakan. Halbuki Samsun'daki Kongreye iş-tirak ettirmemek için hemen bir tel çekiliyor : «Kemal Akalın ile birlikte, Kars, Artvin, Rize, Gümüşane ve Erzurum'daki öğretmen okulları-nı tetkik ve yeni teklifleri en kısa zamanda ince-lemeniz. Öğretmen okulları, 7001 sayı, Öğretmen Okulları Genel Müdürü.»

Bu telin çekildiği tarih, 13 Temmuz 1961 dir, toplantı tarihi ise 17 Temmuzdur. Telgraf niçin çekildi, toplantıya katılmaması için. O da vazife-yi yapmadı, kongreye gitti. Hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Söz Millî Eğitim Bakanınıdır. MİLLÎ EĞİTİM BAKANI AHMET TAHTA-KILIÇ — Arkadaşlar, ellerini hürmetle öptüğü-müz öğretmenler, bu sualden muazzeptirler. Şükrü Koç arkadaşımız öğretmen olduğu için ihtisası ve mesleki dışındaki başka münasebet-lerle uğraşması asli vazifesini ihmal ettireceğinden hoş karşılanamaz. Öğretmenlik konusunda-ki işinin ihmal edilmiş ve kasden ihmal edilmiş olduğunu bu okudukları telgrafta açıkça belirt-miyor mu?

Kendisine verdiğimiz bir vazifeyi yapmıya-rak her hangi bir kongreye gitmesi o arkadaşın meslekine ve vazifesine bağlılığı olarak gösteril-mek isteniyorsa bunu kabul edemeyiz. Bu hâdise öğretmen camiasını üzecektir. Umum müdürle-re öğretmen sıfatları dolayısıyla hürmet edile-cektir, dokunmasınlar onlara.

Kendilerinin niyetleri çok daha ayırıcı mah-iyet taşımaktadır. Muhterem temsilciler bu eze-li yaraya parmağınızı basın. Öğretmenlere do-kunmayınız.

Arkadaşlar, müsaade ederseniz, mevzu nakil-lerden çıkmıştır. Size şu kadarını söylemek is-terim ki, öğretmenlerin her türlü ihtiyaçları üze-rinde dikkatle durulmakta, öğretmenlik sıfat-larına hürmet edilmek suretiyle Devlet memur-ları camiasında alması lâzımgelen yerinin alın-masına çalışılıyor.

Arkadaşım sorusunun içerisinde yazılı olma-yan Balıkesir'de ki, bir arkadaştan bahsetti. Her halde Riyaset Makamının nazarı dikkatini celbetmedi. Ne bileyim, şu anda Balıkesir'deki tekniker arkadaşın vaziyetini arkadaşlar, demin söyledim. Millî Eğitim Bakanlığı camiasında asl-olan vazife öğretmenliktir. Arkadaşımızı öğret-men yapmışız, Ankara'da Öğretmen Okulunun meslek dersine getirmişiz. Şimdi yapılacak iş arkadaşımızın asıl vazifesi olan öğretmenliğe sı-kıca yapışarak, zevkle, şerefle bu vazifeyi yap-mak değil midir?

Şu telgrafta, işin nerelere kadar götürmek istendiği görülüyor. Yüksek huzurlarınızda tek-rar ediyorum; öğretmen ailesinde ayrılık yok.

tur. Büyük bir birlik ve huzur içindedir, size tebsir ederim.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

Şimdi 13 ncü sözlü soruya geçiyoruz.

13. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Halil Akyavaş'ın, ortaokul ve liselerde vazifeli yüksek okul ve fakülte mezunlarının da askerlik hizmetlerinin aynı okullarda öğretmen olarak yaptırılmasının düşünüülüp düşünüülmediğine dair sorusu Millî Savunma Bakanı Vekili Fahri Özdilek'in sözlü cevabı (6/70)*

BAŞKAN — Soru sahibi burada, bakanlar da burada. Soruyu okutuyorum, efendim.

Ankara, 31 Temmuz 1961

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

İlkokul öğretmenleri askerlik hizmetlerini 97 sayılı Kanuna göre yine öğretmen olarak buldukları okullarda yapmışlardır.

İlkokuldan daha çok öğretmene ihtiyacı olan ortaokul ve liselerde vazifeli yüksek okul ve fakülte mezunlarının da askerlik hizmetlerinin aynı okullarda öğretmen olarak yaptırılması düşünülmekte midir? Bu hususta Millî Eğitim ve Millî Savunma Bakanlarının Temsilciler Meclisinde sözlü olarak izahat vermelerine delâlet buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

Temsilciler Meclisi

Üyesi

Halil Akyavaş

BAŞKAN — Buyurun, Millî Savunma Bakanı.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN VEKİLİ FAHİRİ ÖZDİLEK — Arkadaşlar, bu mevzuu Hazeranın ilk haftasında Millî Eğitim Bakanlığı bize sormuştu. Ret cevabı verdik.

Halil Akyavaş arkadaşımıza bu ret sebeplerini arza çalışırken hemen belirteyim ki, 97 sayılı Kanun çıkmadan evvel, her sene iki defada 9 500 - 10 bin arasında genci yedek subay olarak yetiştirip orduya veriyorduk. 97 sayılı Kanun çıktıktan sonra, yedek subay adedi 2 500 e inmiş oldu.

Yedek Subay Okuluna aldığımız çocuklar, lisenin fevkinde öğrenim görmüş olan çocuklarımızdır. Bu miktar yedek subay, ordumuzun yeni teşkilât ve kadrolarına ancak kifayet etmektedir.

Bu itibarla ilkokul öğretmenleri gibi, orta öğretimde çalışan öğretmenlerin yedek subaylıklarının Millî Eğitim Bakanlığı emrinde geçirmelerine imkân yoktur. Her sene biz 32 yaşını doldurmuş yedek öğretmeni kadroya aldık. 32 yaşını doldurmamış olan ortaokul veya lise mezunu öğrencileri silâh altına alıyoruz. 32 yaşını aştığı takdirde mesaiye intibak edemeyecekler diyerek bu karara varılmış bulunmaktadır.

Yedek subay olarak bünyemize aldığımız çocukları ordu saflarına katmakla bugünkü modern silâh ve teçhizata nüfuz etmeleri ve en küçük kademelerdeki erlere varıncaya kadar kendi bildiklerini erlere de öğretmeleri bakımından bilgilerine ihtiyacımız vardır.

Aklımıza bugün için küçük kademelerde de muvazzaf subaylar ile ikmal işini yapmamız gelebilir. Fakat bundan önce geçirdiğimiz karanlık devir bunun aksini ve kötü neticelerini göstermiş bulunuyor. Böyle bir durum Meclisçe ve Millî Müdafaa Bakanlığınca kabul edilmemiş, muasır milletlerdeki askerî güce karşı ve onlara ayak uydurabilmek için biz de küçük kadrolarımızı aydın çocuklarımızla doldurmak mecburiyetini hissediyoruz.

Bir defa daha şunu Halil Akyavaş arkadaşımızın ıttıllarına arz etmek için tekrar etmek istiyorum: Ortaokul ve lise hocalarını 32 yaşına kadar tecil ediyoruz. 32 yaşına geldikten sonra silâh altına alıyor ve kendilerine vazife veriyoruz. Takdir buyurursunuz ki, 32 yaşına kadar tecil etmek suretiyle birkaç devre ve muayyen nisbette yetişmiş arkadaşları silâh altına almıyoruz. Bunu miktar itibariyle açıklamak istemem. Bunun dışında her hangi bir tabikat, orduda açıklıklar yaratabilir. Bu suretle mevzuu soru sahibi arkadaşımıza ve Heyeti Umumiyeye arz etmiş bulunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

14. — *Temsilciler Meclisi Üyesi Rifat Çini'nin, Anıt - Kabir ile ilgili bakım işlerine dair, sorusuna Millî Eğitim Bakanı Ahmet Tahtakılıç'ın sözlü cevabı (6/71)*

BAŞKAN — Soruyu okutuyorum.

1 Ağustos 1961

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

Aşağıda arz ettiğim hususların Sayın Millî

Eğitim Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletinizi yüksek saygılarımla arz ederim.

Temsilciler Meclisi Üyesi
Rifat Çini

1. Türk Milletinin ziyaretgâhı Anıt - Kabir ana duvarlarından alt koridorlara yağmur ve kar suyu sızmakta mıdır? Eğer sızmakta ise âbideyi tehlikeye sokacak bu mahzurun giderilmesi için âcil ne gibi tedbirler alınmıştır?

2. Abidenin muhtelif yerlerindeki meşaleler ne ile yakılmaktadır? Havagazı tesisatı yaptırılmaması sebebi nedir?

3. Anıt - Kabir için üç sene evvel hazırlanmış olan broşür niçin hâlâ bastırılmamıştır?

4. Tandoğan Meydanı kısmındaki ağaçların kuruması sebebi nedir?

BAŞKAN — Buyurun, Millî Eğitim Bakanı.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI AHMET TAH-

TAKILIÇ — Muhterem arkadaşlarım, üzülererek ifade etmek lâzım gelir ki, Anıt - Kabir'de 1960 tan evvel iç borularda ârıza görülmüş ve ârizaların dondan ileri geldiği anlaşılmıştır. Esaslı surette tamiri için harekete geçilmiş ve Bayındırlık Bakanlığınca iç boruların tamirine başlanmış ve bugünlerde tamamlanmıştır.

Buna mukabil koridor cihetlerindeki kurşunlarla kaplı tavanlardan bâzı sızmalar olduğu görülmüş, Bayındırlık Bakanlığı tarafından sızıntı yerleri tesbit edilerek gerekli tedbirler alınmıştır. Tamirat işleri ele alınmış bulunmaktadır.

Havagazı projesi yaptırılmıştır. Ankara Belediyesi Elektrik ve Havagazı Müessesesi vasıtasıyla bir keşif yapılmıştır. Bu keşfe göre 180 bin lira sarfı ile havagazı ile ışıklandırma mümkün olacaktır. 1961 yılı bütçesine bu paranın konması mümkün olmuştur. 1962 bütçesine bu tahsisat konmak suretiyle havagazı ile aydınlanması işi temin edilecektir.

Anıt - Kabir hakkında bir eser vücuda getirilmesini, hakikaten büyük âbidenin ve bu âbidenin şahsiyetinin temsil edildiği Büyük Atatürk'ün bütün hüviyetini gösterecek bir broşürün yazılarak çeşitli yollarla dağıtılması yayınlanması ve yayılmasını karar altına almış bulunuyoruz. Bu iş için kıymetli arkadaşımız Kâmil Su bir eser vücuda getirmiştir. Tarih hocası ve İnkılâp Tarihi yazmış olan bu arkadaşımızın vücuda getirdiği eser eksik görülmüş ve gerek Atatürk'ün

şahsiyeti bakımından ve gerekse temsil ettiği havayı ifade edememesi bakımından ikmal edilmesi için kendisine söylenmiştir. Bu eser ikmal edildikten sonra 5 bin nüsha İngilizce, 5 bin nüsha Fransızca ve geniş miktarda da Türkçe olmak üzere basılacak ve yayınlanmak suretiyle dağıtılacaktır. Ancak takrirden sonra broşürün Talim Terbiye Heyetinden başkaca bu iş için çok yazı yazmış ve hakikaten İnkılâp Tarihi, Atatürk'ün şahsiyeti mâneviyesine ve hâtıratına iyi sahip olan yazarların da bir defa tetkikinden geçirilmek üzere, bir heyetin kurulması karar altına alınmıştır.

4 ncü nokta olan ağaçlandırılma mevzuuna gelince: Ankara Belediyesi ile yapılan anlaşma gereğince Tandoğan Meydanı'ndan itibaren ağaçların bakımı ve sair hususlarını Ankara Belediyesi üzerine almıştır. Parklar Umum Müdürlüğü bu ağaçların tamamlanmasını deruhte etmiş bulunmaktadır. Cevabım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Soru sahibi.

RIFAT ÇİNİ — Muhterem arkadaşlarım, şu anda teşrii hayatımın son murakabe vazifesini yapmakta olduğumdan dolayı büyük bir zevk duymaktayım. Bu vazifemi yaparken derhal arz edeyim ki, en küçük bir oy kaygım dahi yoktur. Sayın Bakanın verdiği izahat üzerine anlıyorum ki, bu suali sormakla memlekete büyük bir hizmet yapmış bulunmaktayım. Sorumu vermeden evvel ve verdikten sonra Anıt - Kabri ziyaret ettim. Son ziyaretimde orada bâzı hazırlıkların başladığını gördüm. Aynı zamanda bâzı noksanları da yeniden tesbit etmiş bulunuyorum. Sayın Bakan isterlerse not alsınlar, isterlerse tesbit ettiğim noksanları yarın kendilerine takdim ederim.

Muhterem arkadaşlar, Anıt - Kabre niçin gideriz? Dostumuz, düşmanımız oraya niçin giderler? Biz Türkler orada teselli bulur, ümidimizi pekleştiririz. Düşmanlarımız ve yabancılar büyüklerimize nasıl hürmet ettiğimizi anlamak için giderler.

Büyük Atatürk 1953 te oraya nakledilmişti. 1954 senesinden itibaren mozelenin çatısındaki borular, duvarın içinden geçirilen pik boruları, Ankara'nın soğuşuna dayanamamış, donup çatlamış ve su sızdırmaya başlamıştır. Atatürk'ün medfun bulunduğu yerin kapısının önü rutubetli olduğunu tesbit etmiş durumdayım.

Yine mozelenin en güzel yeri olan giriş kısmında, mermerlerin yerleştirilmesi çok gecikmiştir. Sağ taraf yapılmıştır. Sol iç kapı mermerleri yeniden ele alınmıştır.

Buraya yerleştirilmekte olan mermerler sağdan, soldan, zevkten mahrum bir anlayışla getirilmiş olup çok girkin bir manzara arz etmektedir. Bu büyük eser zevkten mahrum bir vaziyete düşmektedir.

Sayın Bakandan rica ediyorum, bu mermerleri yerinde görsünler, bunların değiştirilmesini emretsinler.

Yine büyük kısımda serpantenler var, 8 senedir bu serpanten duvarlar silinmemiş vaziyettedir. Mozele'nin iç kısmı hiç temizlik görmemiştir. Yine büyük alanda meydan merdivenleri var, üç basamak olan bu merdivenler çökmekte ve ayrılmaktadır. Bunun sebebi toprağın üzerine oturtulmuş bulunmasındandır.

Yine Amerika'da oturmakta bulunan bir vatandaşımızın Anıt - Kabir'e dikilmek üzere gönderdiği bayrak direğinin muhafazası için her iki senede bir boyanması istenmektedir. Aradan 10 sene geçtiği halde bir defa dahi boyanmamıştır.

Elektrik tesisatı işi; cereyan muvakkaten verilmiştir. Muvakkat olmasının sebebi Elektrik İşletmesinin gönderdiği yazıda belirtilmektedir. 15 - 20 senede elektrik tesisatı yapılmamıştır. Alâkahıların müzahir olmaları icabeder.

Yine, arkadaşlar havagazı meselesi var : Millî günlerde meşaleler yanıyor. Üç dört işçi elinde ibrik, meşaleleri yakıyorlar. Türk milletinin göz bebeği olan Atatürk'ün Kabrinde meşalelerin gece gündüz yanması için gereken masrafı yapmaktan çekinmemek ve orada havagazı tesisatını yapmak lâzımgelir. Anıt - Kabir'in 1961 bütçesi 500 bin liradır. Geçen sene 600 bin lira olduğu halde bu sene 100 bin lira indirilmiş bulunuyor ki, bu suretle Anıt - Kabir hizmetle-

rinin ifasında da bir eksilme vardır. Bu böyle olduğuna göre Anıt - Kabir bakımının da iyi olmadığı kendiliğinden meydana çıkar. Bunun için Bakandan rica ediyorum, elektrik bedelinin Ankara Belediyesi tarafından karşılanması ve Anıt - Kabir gibi bir yerin gereği ve hile aydınlanması temin edilsin. Elektrik bedeli Ankara Belediyesince karşılanmadığı takdirde önümüzdeki bütçe yılına kadar bu hizmetlerin ifası için 100 bin liralık bir münakalenin temini yoluna gidilsin.

Anıt - Kabir'de 60 kadar işçi çalışıyor, Anıt - Kabir sahasını tasavvur buyurun, çok geniştir. Oradaki ağaçların bakımı, budanması, çim ve çiçeklerin sulanması, biçilmesi gibi işlerin bu kadro ile yapılmasına imkân yoktur.

Yine bir kısım ağaçların kurduğuna şahit oldum. Bunun sebebi de lüzumu kadar hortum bulunmamasıdır.

Anıt - Kabir müzesine konacak bir hayli güzel eserler vardır. Teşhir edilemeyen eserler için yer temin edilmeli ve müze geliştirilmelidir.

Anıt - Kabir'de bir de Atatürk Kütüphanesi kurulacaktı. Yer ayrılmadığı için Atatürk Kütüphanesi kurulamamıştır. Bir yer tefrik edilerek mutlaka Atatürk Kütüphanesinin kurulması temin edilmelidir. Anıt - Kabir'in bu eksiklerinin tamamlanmasının gerektiğine kaaniim arka daşlar.

Sayın Bakan verdiği izahatında broşürün de hazırlanmakta olduğundan bahsetti. Son günlerde 90 küsur fotoğraf çekilmiştir. Bu broşür hazırlanacak ama, ne zaman? Sabrımız kalmadı arkadaşlar. Hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

Vakit ilerlemiştir. Yarınki 15 . 8 . 1961 Salı günü saat 15 te toplanılmak üzere, Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 18,45

222 sayılı İlköğretim ve eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki Kanuna ikinci defa verilen oyların neticesi

(Kanun Temsilciler Meclisince kabul edilmiştir.)

Uye sayısı : 267
Oy verenler : 179
Kabul edenler : 179
Reddedenler : 0
Çekinserler : 0
Oya katılmayanlar : 88
Açık üyelikler : 0

[Kabul edenler]

— A —

Lâtfi Akadlı
Atalay Akan
Ahmet Akar
Ali Rıza Akbıyıköğlü
Necmi Akçasu
Burhan Akdağ
Mebrure Aksoley
Halil Akyavaş
Nurettin Akyurt
Abdülkerim Akyüz
Sadık Aldoğan
Ekrem Alican
Mehmet Altınsoy
Abdurrahman Altuğ
Babür Ardahan
Tahsin Argun
Vedat Arıkan
Ferhan Arkan
Hüseyin Ataman
Ahmet Atılğan
Doğan Avcıoğlu
Raif Aybar
Ahmet Cevdet Aydın

— B —

Cihad Baban
Şeref Baksık
Zeki Baltacıoğlu
Kâmil Başaran
Suphi Batır
Kemalî Bayazıt
Mehmet Baydur
Rauf Bayındır
Hıfzı Oğuz Bekata
Fahrî Belen

Hakkı Kâmil Beşe
Mehmet Raşit Beşerler
Süleyman Bilgen
Hikmet Binark
Etem Boransü
Osman Bölükbaşı

— C —

Hızır Cengiz
Ömer Samî Coşar
Alev Coşkun

— Ç —

Esat Çağa
Nazif Çağatay
İsmail Selçuk Çakıroğlu
Fethi Çelikbaş
Rifat Çini
Bahri Çolakoğlu
Mahmut Tekin Çullu

— D —

Hazım Dağlı
Erol Dilek
Mustafa Dinekli
Suphi Doğukan
Necati Duman
Cevat Dursunoğlu

— E —

Bülent Ecevit
Yusuf Adil Egeli
Şerafettin Yaşar Egin
Oktay Ekşi
Fethi Elgün
İmadettin Elmas
Lâtfi Engin
Abdullah Ercan

Sadi Erdem
Ali Erel
Zihni Erençin
Sait Naci Ergin
Alaettin Ergöneng
Bahir Ersoy
Adnan Ertanık
İlhan Esen

— F —

Bedi Feyzioğlu
Turhan Feyzioğlu
Fehim Fırat

— G —

Kemal Zeki Gençosman
Vasfi Gerger
Abdülkadir Göğüş
Ali İhsan Göğüş
Rauf Gökçen
Mukbil Gökdoğan
Mehmet Göker
Rıza Göksu
Turgut Göle
Ferda Güley
Rahmi Günay
Turan Güneş
Muhittin Gürün

— H —

Şevket Raşit Hatiboğlu
Mehmet Hazer
Mehmet Salim Hazer-
dağlı

— I —

Rıza Işıtan
İsmail İnan

M. Rauf İnan
İsmet İnönü
Abdullah İpsiroğlu

— K —

Kadircan Kahlı
Hermine Kalüstyan
Münci Kapanı
Bedri Karafakıoğlu
Ömer Karahasan
Enver Ziya Kural
Yekta Karamustafaoğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Yakup Kadri Karaos-
manoğlu
Mustafa Kepir
Nuri Kınık
Coşkun Kırca
Enver Kırker
Enver Kök
Orhan Köprülü
Ahmet Köseoğlu
Mehmet Ali Kumbasar
Zeki Kumrulu
Alp Kuran
Sahir Kurutluoğlu
Muin Küley
Hikmet Kümbetlioğlu

— L —

Kaludi Laskari

— M —

Orhan Mersinli
Hayri Mumeuoğlu
Ziya Müezzinoğlu

— N —

Fazıl Nalbantoğlu

— O —
Ahmet Oğuz
Abdülkadir Okyay
İbrahim Saffet Omay
Handi Orhon
Hüseyin Otan

— Ö —
Atıf Ödül
Feridun Şakir Ögünç
Halim Önalp
Altan Öymen
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Mazhar Özkol
Halil Özmen
Orhan Öztrak
Seyfi Öztürk

— P —
Emin Paksüt
Fikret Pamir
Mahir Pamukeu

— S —
İlhami Sancar
Ragıp Sarıca
Selim Sarper
Kemal Satır
Selâmi Savaş
Hulûsi Selek
İbrahim Şenil
Ethem Serim
Celâl Sait Siren
Mustafa Sirmen
İhsan Soyak

Emin Soysal
İlhami Soysal
Mümtaz Soysal

— Ş —
Ahmet Şener

— T —
Ahmet Tahtakılıç
Cahit Talas
Salâhattin Tandal
Reşat Tardu
Derviş Sami Taşman
Sadettin Tokbey
Âdil Toközlü
Osman Tosun
Vecihi Tönük
Bedrettin Tuncel
Vahit Turhan

Salih Türkmen
Kemal Türkoğlu
Ekrem Tüzemen

— U —
Hüseyin Ulusoy
İsmail Ulutaş

— Y —
Cemal Yavuz
Fehmi Yavuz
Nüvit Yetkin
Cemal Yıldırım
Abdülhak Kemal Yörük
Yusuf Ziya Yücebilgin

— Z —
Galip Kenan Zaimoğlu
Cahit Zamangil

[Oya katılmıyanlar]

— A —
Şevket Adalan (İ.)
İsmail Rüştü Aksal (İ.)
Muammer Aksoy
Münir Aktepe
Muzaffer Alankuş
Osman Alişiroğlu
Fehmi Alpaslan
Nurettin Ardıçoğlu (İ.)
Fuat Arna
Âmil Artus (İ.)
Şevket Asbuzoğlu
Fethi Aşkın (B.)
Sırrı Atalay
Şevki Aysan (İ.)

— B —
Cemil Saif Barlas
Adnan Başer
Avni Başman (İ.)
Remziye Batırbaygil
Bekir Sıtkı Baykal
Suphi Baykam
Nihat Reşat Belger
Necip Bilge (İ.)
Ahmet Bilgin
Lütfi Biran
Arslan Bora

Ratıp Tahir Burak (İ.)
— Ç —
Behçet Kemal Çağlar
— D —
Ahmet Demiray
Nef'i Demirlioğlu
Vedat Dicleli
Vahap Dizdaroğlu
Avni Doğan

— E —
Şükûfe Ekitler
Sait Erdinç (İ.)
Feridun Ergin
Nedim Ergüven (İ.)
Halil Sezai Erkut
Hamza Eroğlu
Kenan Esengin (İ.)
Cemal Reşit Eyüboğlu

— F —
Yavuz Feyzioğlu
— G —
Cevdet Geboloğlu
Kasım Gülek
Şemsettin Günaltay (İ.)
Abdürrahman Nafiz
Gürman
Ferit Celâl Güven

Ferruh Güven
— H —
Ahmet Sırrı Hocaoğlu (İ.)
— İ —
Şefik İnan
— K —
İhsan Kabadayı (İ.)
F. Lütfi Karaosmanoğlu (İ.)
Şahap Kitapçı (İ.)
Tevfik Kâmil Koperler
Feyyaz Köksal
Kemal Kurdaş (B.)

— M —
Ferid Melen
— O —
Zekâi O'Kan
Arif Hikmet Onat (İ.)
Hüseyin Onur
Kâzım Orbay (İ.)

— Ö —
İhsan Ögat
Mehmet Özbay (İ.)
Şinasi Özdenoğlu (İ.)
İlhan Özdil

— P —
Hayrettin Şakir Perk
Vefik Pirinçioğlu (İ.)
— S —
Adil Sağıroğlu
Necip San
Nihat Sargınalp
Bahri Savaş (İ.)
Dündar Soyer
Enver Sökmen
Celâl Sungur

— Ş —
Mehmet Şengün
Mehmet Şişman

— T —
Zeki Tekiner
Yusuf Kemal Tengir-
şenk
Hasan Tez
Abdülhadi Toplu

— Ü —
Ragıp Üner (B.)
Feridun Üstün

— V —
Âdil Vardarlı

B : 99 14.8.1961 O : 1

Hıfzı Veldet Velidede-
oğlu (İ.)

— Y —
Bahri Yazır
Asım Yılmaz

Avni Yurdabayrak (İ.)
Danış Yurdakul

— Z —
Nâsır Zeytinoğlu (B.)

Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girilmesi hakkında 6805 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanuna ikinci defa verilen oyların sonucu :

(Kanun Temsilciler Meclisince kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 267
Oy verenler : 177
Kabul edenler : 176
Reddedenler : 0
Çekinserler : 1
Oya katılmayanlar : 90
Açık üyelikler : 0

[Kabul edenler]

— A —

Lâtîfi Akadlı
Atalay Akan
Ahmet Akar
Necmi Akçasu
Burhan Akdağ
Mebrure Aksoley
Halil Akyavaş
Nurettin Akyurt
Abdülkerim Akyüz
Sadık Aldoğan
Ekrem Alican
Mehmet Altınsoy
Abdurrahman Altuğ
Babür Ardahan
Tahsin Argun
Vedat Arıkan
Ferhan Arkan
Hüseyin Ataman
Ahmet Atılğan
Doğan Avcıoğlu
Raif Aybar
Ahmet Cevdet Aydın

— B —

Cihad Baban
Şeref Baksık
Zeki Baltacıoğlu
Kâmil Başaran
Suphi Batur
Kemalî Bayazıt
Mehmet Baydur
Rauf Bayındır
Hıfzı Oğuz Bekata
Fahri Belen

Hakkı Kâmil Beşe
Mehmet Raşit Beşerler
Süleyman Bilgen
Hikmet Bınark
Eteş Boransü
Osman Bölükbaşı

— C —

Hızır Cengiz
Ömer Sami Coşar
Alev Coşkun

— Ç —

Esat Çağa
Nazif Çağatay
İsmail Selçuk Çakır-
oğlu
Fethi Çelikbaş
Rifat Çini
Bahri Çolakoğlu

— D —

Hazım Dağlı
Erol Dilek
Mustafa Dinekli
Suphi Doğan
Necati Duman
Cevat Dursunoğlu

— E —

Bülent Ecevit
Yusuf Adil Egeli
Şerafettin Yaşar Egin
Oktay Ekşi
Fethi Elgün
İmadettin Elmas
Lâtîfi Engin

Abdullah Ercan
Sadi Erdem
Ali Erel
Zihni Ereğin
Alaettin Ergöneng
Bahir Ersoy
Adnan Ertanık
İlhan Esen

— F —

Bedî Feyzioğlu
Turhan Feyzioğlu
Fehim Fırat

— G —

Kemal Zeki Gençosman
Vasfi Gerger
Abdülkadir Gögüş
Ali İhsan Gögüş
Rauf Gökçen
Mukbil Gökdoğan
Mehmet Göker
Rıza Göksu
Turgut Göle
Ferda Güley
Rahmi Günay
Turan Güneş
Muhittin Gürün

— H —

Şevket Raşit Hatiboglu
Mehmet Hazer
Mehmet Salim Hazer-
dağlı

— I —

Rıza Işıtan

— İ —

İsmail İnan
M. Rauf İnan
İsmet İnönü
Abdullah İpşiroğlu

— K —

Kadircan Kafıl
Hermine Kalüstyán
Münci Kapani
Bedri Karafakıoğlu
Ömer Karahasan
Enver Ziya Karal
Yekta Karamustafaoğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Yakup Kadri Karaos-
manoğlu
Mustafa Kepir
Nuri Kınık
Coşkun Kırca
Enver Kırker
Enver Kök
Ahmet Köseoğlu
Mehmet Ali Kumbasar
Zeki Kumrulu
Alp Kuran
Sahir Kurutluoğlu
Muin Küley
Hikmet Kümbetlioğlu

— L —

Kaludi Laskari

— M —

Orhan Mersinli
Hayri Mumcuoğlu

Ziya Müezzinoğlu
— N —
Fazıl Nalbantoğlu
— O —
Ahmet Oğuz
Abdülkadir Okyay
İbrahim Saffet Omay
Hamdi Orhon
Hüseyin Otan
— Ö —
Feridun Şakir Ögüncü
Halim Önalp
Altan Öymen
Rüştü Özal
İlhan Özdil
Fakih Özfakih
Mazhar Özkol
Halil Özmen

Orhan Öztrak
Seyfi Öztürk
— P —
Emin Paksüt
Fikret Pamir
Mahir Pamukcu
— S —
İlhami Sancar
Ragıp Sarıca
Selim Sarper
Kemal Satır
Selâmi Savaş
Hulûsi Selek
İbrahim Senil
Ethem Serim
Celâl Sait Siren
Mustafa Sirmen
İhsan Soyak

Emin Soysal
İlhami Soysal
Mümtaz Soysal
— Ş —
Ahmet Şener
— T —
Ahmet Tahtakılıç
Cahit Talas
Salâhattin Tandal
Reşat Tardu
Derviş Sami Taşman
Sadettin Tokbey
Âdil Toközlü
Osman Tosun
Vecihi Tönük
Bedrettin Tuncel
Vahit Turhan

Salih Türkmen
Kemal Türkoğlu
Ekrem Tüzemen
— U —
Hüseyin Ulusoy
İsmail Ulutaş
— Y —
Cemal Yavuz
Fehmi Yavuz
Nüvit Yetkin
Cemal Yıldırım
Abdülhak Kemal Yörük
Yusuf Ziya Yücebیلgin
— Z —
Galip Kenan Zaimoğlu
Cahit Zamangil
Nâsır Zeytinoğlu

[Çekinserler]

— K —
Orhan Köprülü

[Oya katılmayanlar]

— A —
Şevket Adalan (İ.)
Ali Rıza Akbıykoğlu
İsmail Rüştü Aksal
Muammer Aksoy
Münir Aktepe
Muzaffer Alankuş (B.)
Osman Alışiroğlu
Fehmi Alpaslan
Nurettin Ardıçoğlu (İ.)
Fuat Arna (İ.)
Âmil Artus (İ.)
Şevket Asbuzoğlu
Fethi Aşkın (B.)
Sırrı Atalay
Şevki Aysan (İ.)

— B —
Cemil Sait Barlas
Adnan Başer
Avni Başman (İ.)
Remziye Batırbaygil
Bekir Sıtkı Baykal
Suphi Baykam

Nihat Reşat Belger
Necip Bilge (İ.)
Ahmet Bilgin
Lûtfi Biran
Arslan Bora (İ.)
Ratıp Tahir Burak (İ.)
— Ç —
Behçet Kemal Çağlar
Mahmut Tekin Çullu
— D —
Ahmet Demiray
Nef'i Demirlioğlu (İ.)
Vedat Dicleli
Vahap Dizdaroğlu
Avni Doğan

— E —
Şükûfe Ekitler
Sait Erdinç (İ.)
Feridun Ergin
Sait Naci Ergin
Nedim Ergüven
Halil Sezai Erkut
Hamza Eroğlu

Kenan Esengin (İ.)
Cemal Reşit Eyüboğlu
— F —
Yavuz Feyzioğlu
— G —
Cevdet Geboloğlu
Kasım Gülek
Şemsettin Günaltay (İ.)
Abdurrahman Nafiz
Gürman
Ferit Celâl Güven
Ferruh Güven
— H —
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
(İ.)

— İ —
Şefik İnan
— K —
İhsan Kabadayı (İ.)
F. Lûtfi Karaosmanoğlu
(İ.)
Şahap Kitapçı (İ.)
Tevfik Kâmil Koperler

Feyyaz Köksal
Kemal Kurdaş (B.)
— M —
Ferid Melen
— O —
Zekâi O'Kan
Arif Hikmet Onat (İ.)
Hüseyin Onur
Kâzım Orbay (İ.)
— Ö —
Atıf Ödül (İ.)
İhsan Ögat (İ.)
Mehmet Özbay (İ.)
Şinasi Özdenoğlu (İ.)

— P —
Hayrettin Şakir Perk
Vefik Piringioğlu (İ.)
— S —
Âdil Sağroğlu
Necip San
Nihat Sarginalp
Bahri Saveri

B : 99 14.8.1961 O : 1

Dündar Soyer
Enver Sökmen
Celâl Sungur (İ.)

— Ş —

Mehmet Şengün
Mehmet Şişman

— T —

Zeki Tekiner
Yusuf Kemal Tengir-
şenk
Hasan Tez
Abdülhadi Toplu

— Ü —

Ragıp Üner (B.)
Feridun Üstün
— V —
Âdil Vardarlı
Hıfzı Veldet Velidede-
oğlu (İ.)

— Y —

Bahri Yazır
Asım Yılmaz
Avni Yurdabayrak (İ.)
Danış Yurdakul

